

Дорогі друзі!

Вітаємо вас із початком навчального року! Ми пишаємося вашими успіхами та досягненнями у вивченні такої важливої науки, як математика. Сподіваємось, що ви вже застосовуєте у своєму житті набуті математичні знання та вміння. Чи добре цеу вас виходить? Проте існує ще безліч питань, на які можна відповісти за допомогою математики. Тож продовжимо рухатися сходами математики!

Бажаємо успіхів!

Ваші друзі й помічники — автори зошита

Користуйтеся підказками:

— основні поняття
теми

— зверніть увагу

— будьте уважними!

— спробуйте виконати
завдання

— розгадайте
«секрет»

— завдання для допитливих
і спостережливих

Числа, які використовують у лічбі, називають **натуральними**.

Наведи приклади натуральних чисел. Як ти вважаєш, чи є нуль натуральним числом?

Натуральні числа утворюють натуральний ряд чисел: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, ... Найменшим у цьому ряді є число 1, найбільшого числа в ньому не існує. Цей ряд побудований так, що кожне наступне число на одиницю більше від попереднього.

2. Прочитай кожний ряд чисел. Зміни числові ряди так, щоб одержати відрізки натурального ряду чисел.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	3	4	5	6	8									

3. Розбий множину чисел на дві підмножини. За якою ознакою це можна зробити?

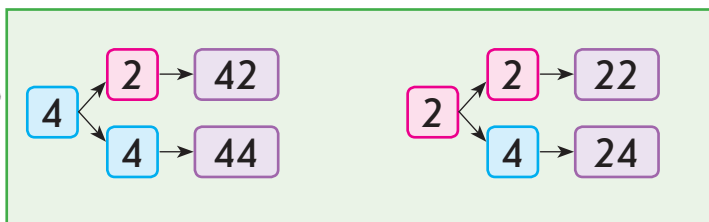
9 12 4 33 0 7 19 74 5 82

Пригадай! Числа, які записують однією цифрою, — **одноцифрові**; числа, які записують двома цифрами, — **двоцифрові**.

-

Іринка записала числа за допомогою цифр 4 і 2. Згадайся, як вона міркувала.

!

Пригадай! У записі двоцифрового числа цифра справа означає **одиниці**, цифра зліва — **десятки**.

Запиши числа: чотирнадцять, сорок п'ять, шість, вісімдесят, тридцять чотири. Підкресли однією рисою одиниці, а двома — десятки.

Заміни число сумою розрядних доданків.

$$13 = 10 + 3$$

$18 = \underline{\quad}$

$$23 = \square + \square$$

$28 = \underline{\quad}$

$64 = \square + \square$

3	8	=	.
---	---	---	---

1	1	=	.	+	.
---	---	---	---	---	---

4	8	=	.
---	---	---	---

$45 = 40 + ?$

Запиши склад числа 9. Доповни числа до 9.

9

5		1		8		4	
	3		7		6		2

6	+	.	=	9
---	---	---	---	---

$4 + \quad = 9$

$$. + 2 = 9$$

$$. + 8 = 9$$

$$1 + \quad = 9$$

$5 + \quad = 9$

Порівняння чисел

1. Визнач, яке число у відрізку натурального ряду «зайве». Поясни свою відповідь.

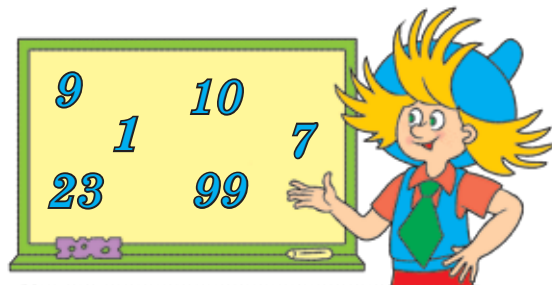
0, 10, 11, 12, 13, 14

96, 95, 97, 98, 99, 100

2. Незнайко виконав майже всі з поданих нижче завдань і записав відповіді на дошці. Відшукай його розв'язки. Допоможи Незнайкові виконати останнє завдання.

Незнайко мав записати:

- 1) двоцифрове число;
- 2) одноцифрове число;
- 3) найменше натуральне одноцифрове число;
- 4) найменше двоцифрове число;
- 5) найбільше одноцифрове число;
- 6) найбільше двоцифрове число;
- 7) найменше трицифрове число.

3. Порівняй числа за їхнім місцем у натуральному ряді. Як можна міркувати інакше?

7 10	56 55	32 29
36 63	3 13	61 60
24 12	84 48	18 19

Пам'ятка

Порозрядне порівняння

1. **Порівнюю числа десятків:** більше те число, в якому десятків більше; менше те, в якому десятків менше.
2. Якщо десятків порівну, то **порівнюю числа одиниць:** більше те число, в якому одиниць більше; менше те, в якому одиниць менше.

♦ Способи порівняння чисел:
за місцем у натуральному
ряді; порозрядне порівняння

4.

Порівняй числа. Розглянь числа останнього рядка. Що спільного в парах чисел?

48 ○ 39	77 ○ 79	100 ○ 99
86 ○ 84	56 ○ 65	45 ○ 71
7 ○ 56	12 ○ 6	7 ○ 76

!

Будь-яке **одноцифрове** число **менше** від будь-якого **двоцифрового** числа.

Будь-яке **двоцифрове** число **більше** від будь-якого **одноцифрового** числа.

5.

Перевір, чи правильно виконано завдання. виправ помилки.

71 > 68	46 < 86	7 > 12	27 > 17
89 > 90	94 > 49	5 < 16	49 > 50

6.

Впиши такі цифри, щоб утворилися істинні нерівності.

68 < . 3	71 < . 9	. 2 > 7 .
. 4 > 56	2 . > . 4	5 . < 5 .

7.

Відтвори склад чисел.

4

2		1
	3	

8

7		1		6		2
	3		4		5	

6

4		3		2
	1		5	

5

2		3	
	4		1

Додавання і віднімання чисел на основі нумерації

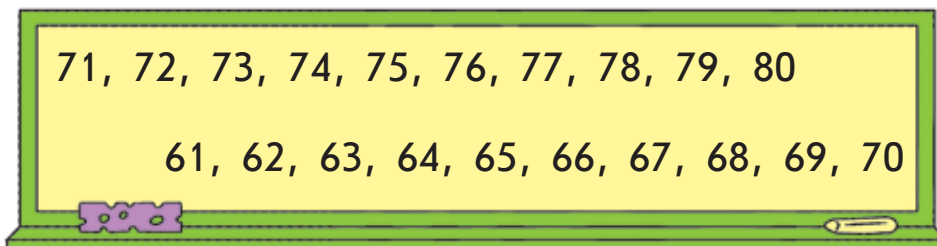
1.

Математичний диктант.

1) .	4) .	7) .
2) .	5) .	8) .
3) .	6) .	9) .

2.

Наталка і Богдан мали записати числа 7-го десятка. Перевір, хто з дітей виконав завдання правильно.

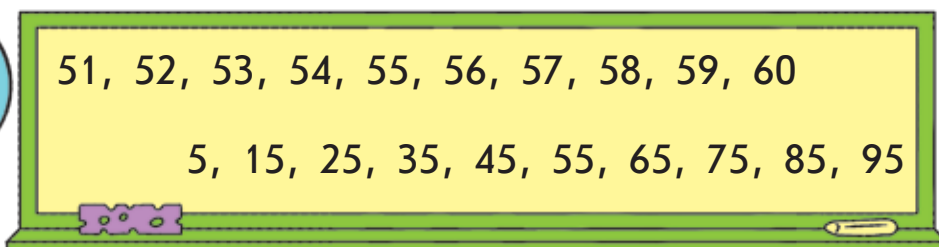
На скільки кожне наступне число в цьому ряді більше від попереднього? Що означає додати 1? На скільки кожне попереднє число в цьому ряді менше від наступного? Що означає відняти 1?

Додати
Відняти 1 — це означає одержати **наступне**
попереднє число.

3.

Сашко та Денис мали записати числа, що містять п'ять одиниць. Перевір, хто з дітей виконав завдання правильно.

$\blacklozenge 56 + 1; 56 - 1$ $\blacklozenge 56 - 50$
 $\blacklozenge 50 + 6$ $\blacklozenge 40 + 20$
 $\blacklozenge 56 - 6$ $\blacklozenge 40 - 20$

4.

За якою ознакою вирази розподілено на групи? Знайди значення виразів із поясненням.

$31 + 1$
 $49 + 1$

$89 - 1$
 $32 - 1$

$40 + 3$
 $90 + 2$

$65 - 5$
 $27 - 7$

$12 - 10$
 $77 - 70$

$50 - 40$
 $40 + 20$

5.

Знайди помилки в обчисленнях. Спробуй їх пояснити.

$12 + 20 = 32$	$65 - 1 = 66$	$47 - 40 = 0$
$91 - 10 = 90$	$23 - 20 = 3$	$29 + 1 = 20$
$30 + 40 = 34$	$53 + 1 = 54$	$35 - 20 = 5$

6.

Встав такі цифри, щоб утворилися істинні рівності.

$69 + \dots = 70$	$60 + \dots 0 = 90$	$7\dots - 70 = 3$
$55 - \dots = 54$	$80 - 6\dots = 20$	$1\dots - 1 = 18$
$34 - \dots = 30$	$2\dots - 7 = 20$	$4\dots - 40 = 2$

7.

Знайди значення виразів.

$80 + 4 - 1$	$93 - 3 - 10$
$56 - 10 - 6$	$24 - 20 + 5$

8.

Порівняй числа.

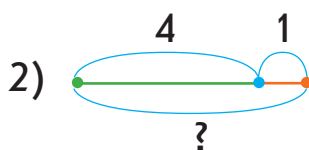
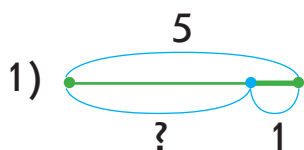

$82 \bigcirc 83$	$19 \bigcirc 91$	$52 \bigcirc 32$
$74 \bigcirc 44$	$39 \bigcirc 36$	$27 \bigcirc 38$

Арифметичні дії додавання і віднімання

1. Добери схему та вираз до кожного малюнка. Знайди значення виразів. Прочитай отримані рівності різними способами.

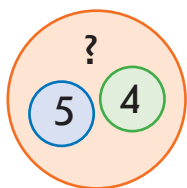
1) $4 + 1$
2) $5 - 1$

2. Згадайся, за якою ознакою можна розподілити подані вирази на дві групи.

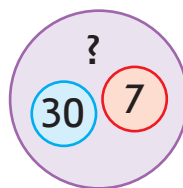
$5 + 3$	$7 - 2$	$23 - 20$
$56 - 6$	$20 + 40$	$99 + 1$
$40 + 5$	$34 - 1$	$56 + 10$

Знайди значення сум. Значення яких ще сум ти можеш назвати тепер без обчислень? Знайди значення різниць.

3. Знайди значення сум. Склади по дві рівності на віднімання.

$5 + 4 = .$
 $4 + 5 = .$
 $. - 4 = .$
 $. - 5 = .$

$30 + 7 = .$
 $7 + 30 = .$
 $. - 7 = .$
 $. - 30 = .$

- ♦ Вирази: сума та різниця
- ♦ Доданок, доданок, сума
- ♦ Зменшуване, від'ємник, різниця

4.

Сашко знайшов невідомі компоненти дій, але рівності записав без ладу. З'єднай відповідні пари рівностей.

$$8 + \square = 10$$

$$18 - \square = 10$$

$$\square - 8 = 10$$

$$18 - 10 = 8$$

$$10 + 8 = 18$$

$$10 - 8 = 2$$

5.

Порівняй числа. На скільки число більше? менше?

20 $\square$ 40 на...

8 $\square$ 10 на...

34 $\square$ 1 на...

5 $\square$ 25 на...

6.

З'ясуй, які числа пропущено в нерівностях.

17 > ... на 1

45 > ... на 20

23 < ... на 1

36 > ... на 6

7.

Знайди значення виразів із поясненням.

$$8 + 2$$

$$9 - 2$$

$$3 + 6$$

$$7 - 6$$

$$5 + 3$$

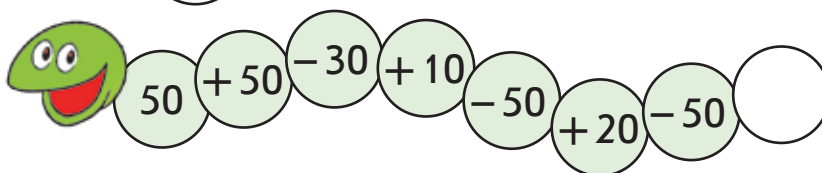
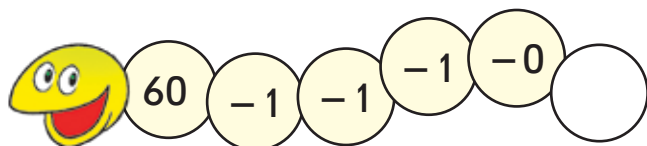
$$8 - 3$$

$$2 + 7$$

$$10 - 8$$

8.

Обчисли значення виразів.

Задача

1. Зістав тексти. Який текст є задачею? Поясни свою відповідь.

☐ 1) У хлопчика було 10 гривень. Він витратив 7 гривень. Після цього в хлопчика залишилося 3 гривні.

☐ 2) У хлопчика було 10 гривень. Він витратив 7 гривень. Скільки гривень залишилось?

2. З'ясуй, чи є кожний поданий текст задачею. Якщо ні, зміни його так, щоб одержати задачу.

☐ 1) Матуся купила 8 бананів. 6 бананів росло в теплиці. Скільки бананів залишилося?

☐ 2) У класі було 10 учнів. Прийшли ще 7 учнів. Скільки підручників лежить на столі вчителя?

☐ 3) На доріжці парку 5 дітей і 4 собачки.

3. Розглянь опорні схеми задач на вкладці 1. Покажи опорну схему до кожної поданої задачі. Поясни, що позначає кожний відрізок на схемі нижче.

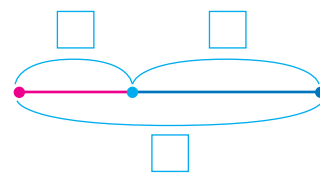
☐ 1) У класі 10 **дівчаток** і 6 **хлопчиків**. Скільки всього дітей у класі?

☐ 2) У класі всього 16 дітей. Скільки **хлопчиків** у класі, якщо **дівчаток** 10?

Що спільного в задачах?

Дівчатка	→	I доданок
Хлопчики	→	II доданок
Всього	→	Сума

Чим відрізняються задачі? Як називають такі задачі?

- ♦ Умова, запитання
- ♦ Числові дані, шукане
- ♦ Короткий запис, схема
- ♦ Розв'язання, відповідь

4.

Перекажи умову кожної задачі, назви запитання. Виділи ключові слова. Що спільного в поданих задачах? Покажи на вкладці 1 опорну схему кожної задачі. На які слова-ознаки слід орієнтуватися?

- 1) У колекції Андрія 10 машинок і 6 літаків. На скільки більше у хлопчика машинок, ніж літаків?
- 2) У колекції Андрія 6 літаків, а машинок — на 4 більше. Скільки машинок у хлопчика?

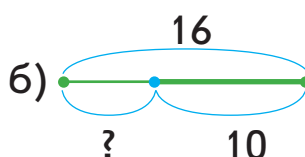
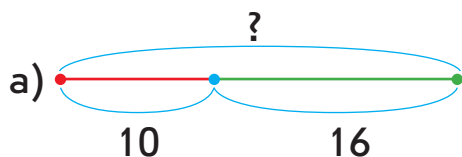

На ... більше (менше) → **Різницеве відношення**

5.

Покажи на вкладці 1 опорну схему кожної задачі. Добири до кожної задачі схему та вираз із поданих нижче.

- 1) Аліна зібрала 16 горіхів. Скільки горіхів залишилося в Аліні після того, як 10 горіхів вона віддала сестрі?
- 2) Аліна зібрала 16 горіхів. Скільки горіхів Аліна віддала сестрі, якщо після цього в Аліні залишилося 10 горіхів?
- 3) Після того як 10 горіхів Аліна віддала сестрі, в Аліні залишилося 16 горіхів. Скільки горіхів було в Аліні спочатку?

1) $10 + 16$

2) $16 - 10$

Сашко стверджує, що подані задачі є оберненими. Чи правий Сашко?

Обернена задача

1. Покажи на вкладці 1 опорну схему кожної задачі. Розв'яжи задачі усно.

□ 1) У білки 7 грибів. Скільки грибів стало в білки після того, як вона знайшла ще 2 гриби?

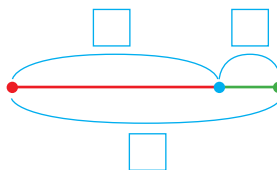
□ 2) Після того як білка знайшла 2 гриби, в неї стало 9 грибів. Скільки грибів було в білки спочатку?

□ 3) У білки було 7 грибів. Скільки грибів ще знайшла білка, якщо в неї стало 9 грибів?

Юрко виділив у задачах ключові слова, зробив короткий запис і виконав схему. Чи правильні висновки зробив хлопчик із текстів задач?

Було → I доданок
Знайшла → II доданок
Стало → Сума

До кожної задачі добери опорну схему з поданих. Який компонент є шуканим у кожній задачі? Як називають такі задачі?

Було — □

Знайшла — □

Стало — ?

Було — □

Знайшла — ?

Стало — □

Було — ?

Знайшла — □

Стало — □

Обернені задачі — це задачі, в яких описаний **один сюжет**, містяться **ті самі числа**, але **в одній задачі певне число є шуканим**, а в іншій задачі це число є даним.

- ♦ Обернені задачі:
шукане стає даним;
дане стає шуканим

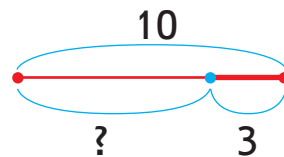

2. Розв'яжи задачу усно.

□ У борсука **було** 10 малинок. Скільки малинок залишилось у борсука після того, як він **з'їв** 3 малинки?

Наталка виділила в задачі ключові слова та виконала схему. Чи правильні висновки зробила дівчинка з тексту задачі?

Було — 10 м.	→	Зменшуване
З'їв — 3 м.	→	Від'ємник
Залишилось — ?	→	Різниця

Після розв'язання Наталка виписала числа задачі:
10, 3, ?.

Щоб скласти обернені задачі, вона змінила шукане:
?, 3, 7 і **10, ?, 7**.

Сформулюй отримані Наталкою обернені задачі. До кожної задачі обери опорну схему з поданих. Який компонент є шуканим у кожній задачі?

Було —
З'їв —
Залишилось — ?

Було — ?
З'їв —
Залишилось —

Було —
З'їв — ?
Залишилось —

3. Склади і розв'яжи обернену задачу до поданої.

□ Кріт вирив 7 морквин, а буряків — на 2 менше. Скільки буряків вирив кріт?

Оленка вважає, що виконати це завдання їй допоможуть наведені записи. Чи погоджуєшся ти з нею?

I —
II — ?, на м.

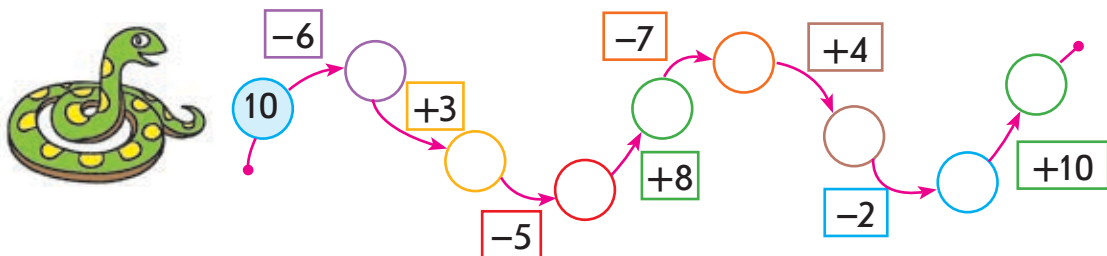

I —	↻ На ?
II —	

Аналіз задачі

1. Виконай дії за стрілками.

2. Склади з числами 4 і 5 можливі задачі, які розв'язуються дією додавання. Покажи на вкладці 1 опорні схеми задач.

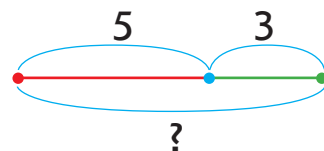

3. Даринка має розв'язати подану задачу. Дівчинка зробила короткий запис задачі та виконала схему. Чи погоджуєшся ти з нею?

☐ У бабусі живе 5 білих кролів та 3 чорні. Скільки всього кролів у бабусі?

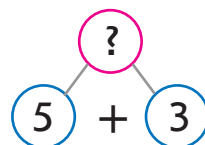

Білі — 5 кр. }
Чорні — 3 кр. } ?

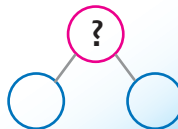

Зверни увагу! Далі, розв'язуючи задачі, міркуватимемо так:

Щоб відповісти на запитання задачі, достатньо знати два числових значення: I — і II — .
На запитання задачі відповімо арифметичною дією ... (додавання або віднімання)

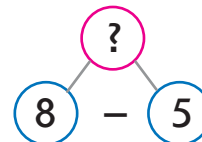
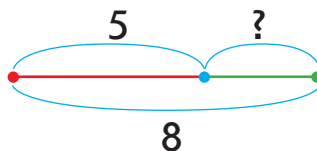
♦ Схема аналізу:

4.

Тарас склав задачу, обернену до попередньої, зробив її короткий запис, виконав схему та схему аналізу. Розкажи одержану хлопчиком задачу, прокоментуй схему аналізу.

Білі — 5 кр.
Чорні — ? кр. } 8 шт.

Відтепер над задачами працюватимемо за пам'яткою «Працюю над задачею» на вкладці 1. Прочитай її.

5.

Знайди значення виразів.

$10 - 9 + 8$	$3 + 7 - 6$	$8 - 5 + 6$
$2 + 7 - 4$	$9 - 7 - 2$	$1 + 8 - 7$

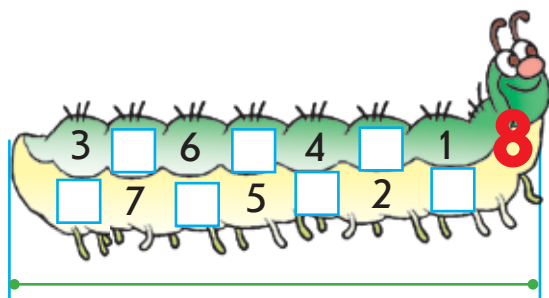
6.

Петро знайшов значення виразів. Перевір його роботу. Якщо є помилки, то виправ їх.

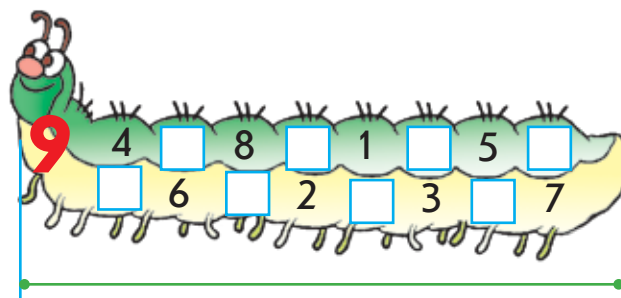
$9 - 7 + 3 = 2 + 3 = 5$	$2 + 6 - 7 = 8 - 7 = 2$
$6 + 4 - 8 = 9 - 8 = 1$	$10 - 9 + 2 = 1 + 2 = 3$

7.

Встав пропущені числа. Виміряй довжини стоніжок.

см

см

Задача з двома запитаннями

1. Прочитай задачу. Перекажи умову, назви запитання. Чим незвична ця задача?

□ На сонечку грілися 6 вужів і 5 ящірок. Приповзли ще 2 вужі, прибігли 4 ящірки. Скільки стало вужів? Скільки стало ящірок?

Що достатньо знати, щоб відповісти на перше запитання?

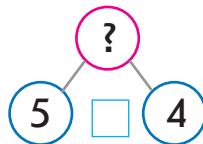
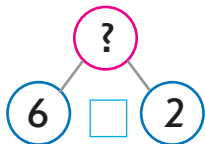
Що достатньо знати, щоб відповісти на друге запитання?

Володя подану задачу розбив на дві та зробив їх короткі записи. Чи погоджуєшся ти з ним?

Було — 6 в.
Приповзли — 2 в.
Стало — ?

Було — 5 ящ.
Прибігли — 4 ящ.
Стало — ?

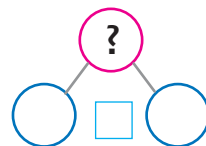
Доповни та прокоментуй схеми аналізу одержаних хлопчиком задач:

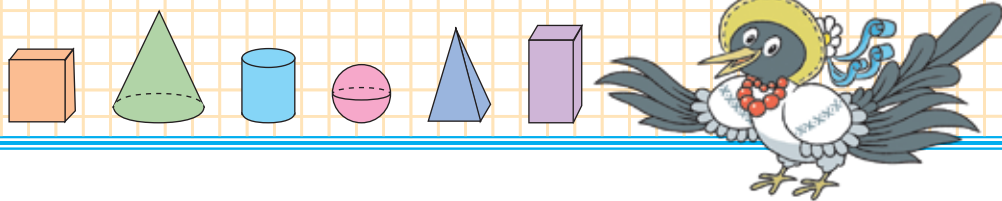

2. До кожного запитання виділи частину умови задачі. Розкажи дві отримані задачі.

□ На дереві сиділи 17 горобців і 15 синичок. Полетіли геть 7 горобців і 5 синичок. Скільки залишилося на дереві горобців? Скільки залишилося синичок?

- 1) Покажи на вкладці 1 опорну схему кожної задачі. Виділи ключові слова. Прокоментуй схему аналізу. Які ще два запитання можна поставити до цієї умови?

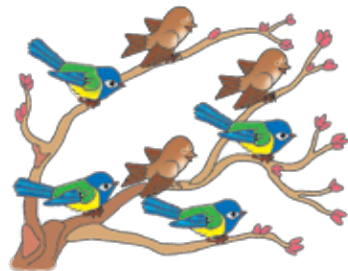

2) Катруся розділила подану задачу на дві. Чи погоджуєшся ти з нею?

□ 1) На дереві сиділи 17 горобців і 15 сини-чок. Скільки всього пташок на дереві?

□ 2) Від дерева полетіли 7 горобців і 5 сини-чок. Скільки всього пташок полетіли?

Покажи на вкладці 1 опорні схеми цих задач. Розкажи, як розв'язувати ці задачі.

3. Знайди невідомий компонент.

$$60 + \text{flower} = 67$$

$$94 - \text{flower} = 4$$

$$\text{flower} - 9 = 80$$

4. Впиши цифри, які «сховалися» за листочками.

$$1 \text{ leaf} - 9 = 10$$

$$20 + \text{leaf} = 26$$

$$23 - \text{leaf leaf} = 3$$

$$\text{leaf} 0 + 7 = 57$$

$$\text{leaf} 9 - 70 = 9$$

$$\text{leaf leaf} - 8 = 40$$

5. Полічи, скільки грошей у кожного покупця. У кого гро-шей більше?

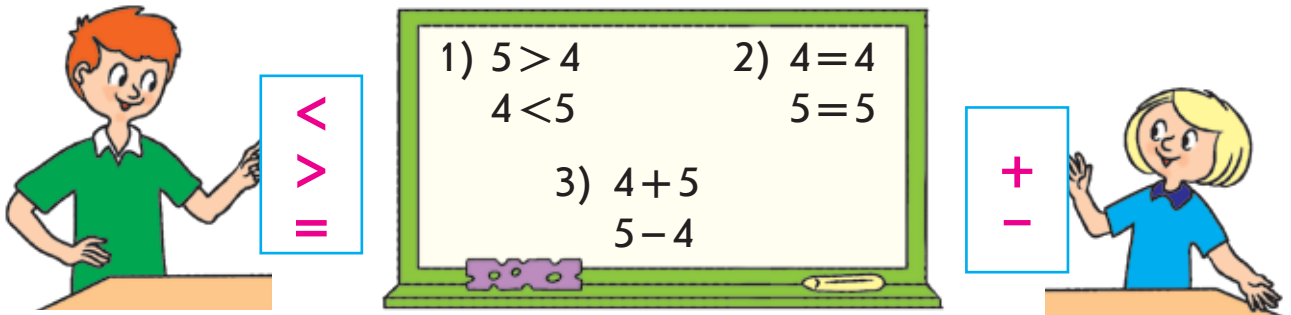
У хлопчика _____ грн.

У дівчинки _____ к.

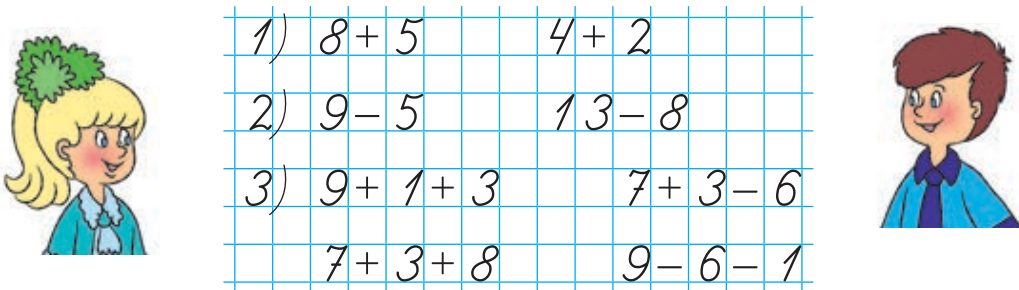

Математичні вирази. Рівності, нерівності

1. Славко та Юля згадали, які математичні знаки вони знають, а потім зробили записи із числами 5 і 4. Прочитай ці записи.

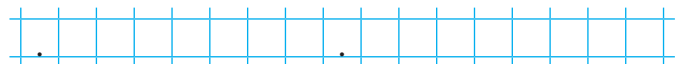

2. Учні розподілили вирази на три групи. За якою ознакою утворено групи? У якому порядку виконують дії у третій групі виразів? Значення якого виразу ти ще не можеш обчислити?

3. Між числами 7 і 10 постав такий знак, щоб отримати:

- 1) рівність;
2) нерівність.

Яку рівність отримано — істинну чи хибну? Яку отримано нерівність?

♦ Рівність, нерівність:
істинна або хибна

4.

Порівняй вирази способом обчислення їх значень.

$8 - 3 \bigcirc 2 + 4$	$6 + 2 \bigcirc 10 - 3$	$9 - 6 \bigcirc 7 - 4$
$\swarrow \quad \searrow$	$\swarrow \quad \searrow$	$\swarrow \quad \searrow$
$\cdot \quad \cdot$	$\cdot \quad \cdot$	$\cdot \quad \cdot$
$6 + 4 \bigcirc 9 - 2$	$8 - 6 \bigcirc 9 - 5$	$7 + 3 \bigcirc 5 + 5$
$\swarrow \quad \searrow$	$\swarrow \quad \searrow$	$\swarrow \quad \searrow$
$\cdot \quad \cdot$	$\cdot \quad \cdot$	$\cdot \quad \cdot$

5.

Порівняй вирази, не виконуючи обчислень.

$7 + 3 \bigcirc 3 + 7$

$8 - 4 \bigcirc 8 - 5$

$10 - 6 \bigcirc 9 - 6$

$5 + 3 \bigcirc 5 - 3$

$6 + 4 \bigcirc 6 + 2$

$7 + 4 \bigcirc 9 + 4$

6.

Порівняй вирази. Розгадай «секрет» виконання подібних завдань.

$35 + 2 \bigcirc 35 + 20$	$32 + 50 \bigcirc 32 + 60$
$54 + 10 \bigcirc 54 + 1$	$41 + 20 \bigcirc 41 + 10$
$43 + 50 \bigcirc 43 + 5$	$16 + 3 \bigcirc 2 + 16$

7.

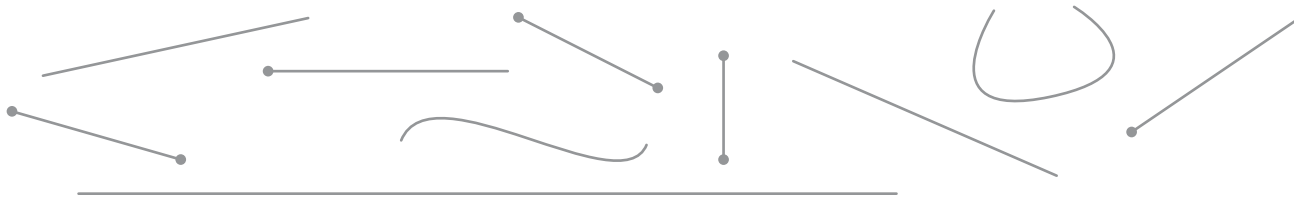
Виділи числові дані в кожному тексті. Про що за ними можна дізнатися? Разом із сусідом по парті складіть запитання, щоб одержати задачі.

- 1) Миша зібрала 5 кг зерна і 6 кг гороху.
- 2) У гнізді було 7 пташенят. 4 пташенятка вилетіли.
- 3) Дятел знайшов 5 хробаків, а синичка — на 3 хробаки більше.
- 4) Під листок сховалися 10 жуків. До них приєдналися ще 4 жуки.
- 5) Після того як їжак з'їв 4 листки, у нього залишилося ще 6 листків.

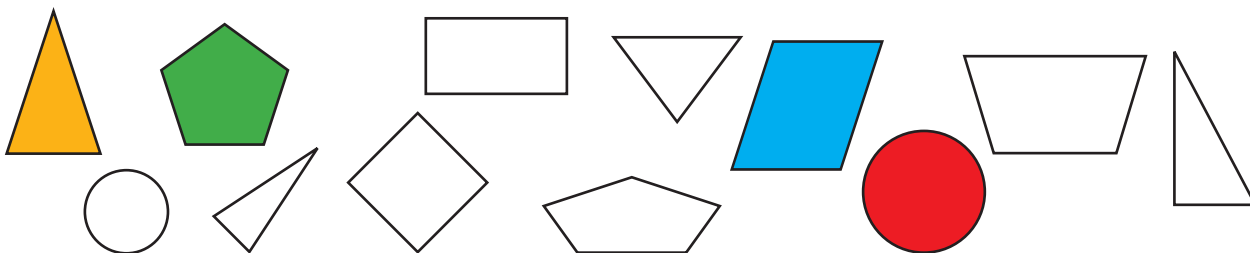

Геометричні фігури. Величини

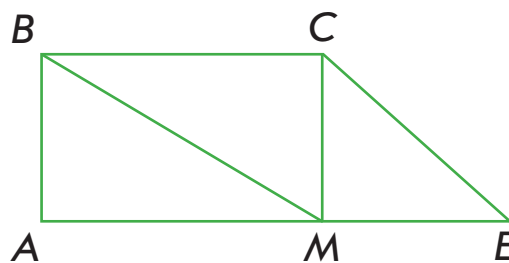
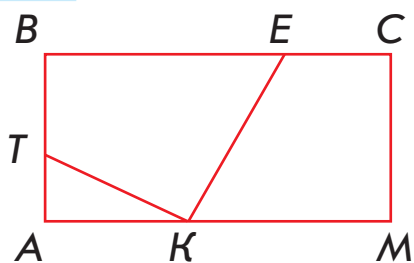
1. На малюнку наведи червоним олівцем прямі лінії; синім — промені; зеленим — відрізки.

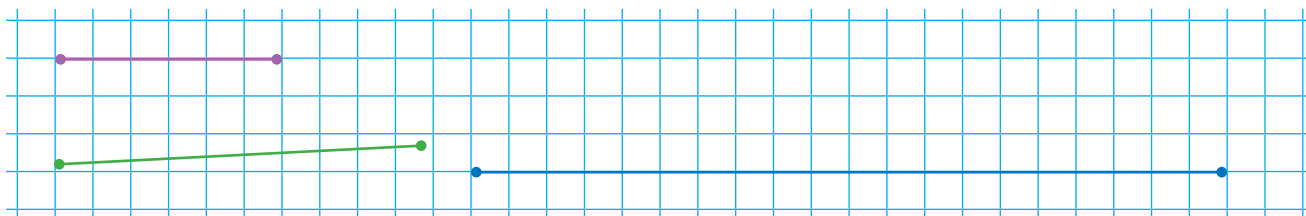
2. Назви відомі тобі многокутники. Відшукай їх на малюнку. Розкажи, що тобі відомо про трикутник; чотирикутник; п'ятикутник. Згадайся, чому ці фігури мають такі назви. Розфарбуй фігури за зразком.

3. На які многокутники розбито кожну фігуру?

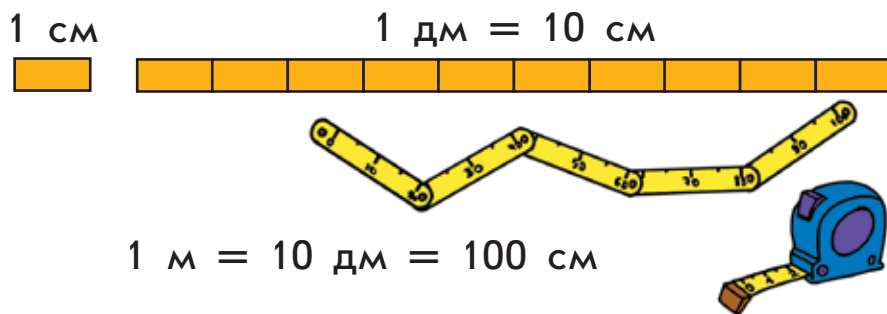
4. Виміряй довжини відрізків.

- ♦ Пряма
- ♦ Відрізок
- ♦ Промінь
- ♦ Многокутники

5. Пригадай відомі тобі одиниці вимірювання довжини; маси; місткості. Як співвідносяться дециметр і сантиметр? метр і сантиметр?

6. Заміни одні одиниці вимірювання довжини іншими.

$$5 \text{ м} = \square \square \text{ дм}$$

$$6 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$$

$$1 \text{ м} = \square \square \square \text{ см}$$

$$40 \text{ дм} = \square \text{ м}$$

$$70 \text{ см} = \square \text{ дм}$$

$$2 \text{ дм} = \square \square \text{ см}$$

$$14 \text{ см} = \square \text{ дм} \square \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \square \text{ см}$$

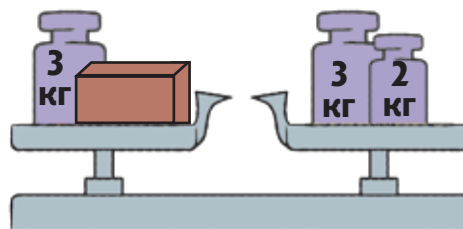
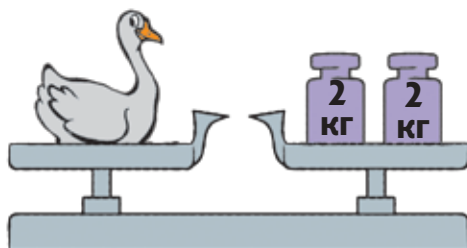
$$23 \text{ см} = \square \text{ дм} \square \text{ см}$$

$$5 \text{ дм } 6 \text{ см} = \square \square \text{ см}$$

7. У відро налили 8 літрових банок води. Відро стало повним. Яка місткість відра?

8. Яка маса гуски? Яка маса цеглини?

Додавання і віднімання чисел у межах 100

1. Розглянь вирази. Що спільне в їх розв'язуванні?

$4 + 3$	$9 - 5$	$7 + 2$	$6 - 4$
$14 + 3$	$49 - 5$	$97 + 2$	$36 - 4$

!

Одиниці додають до
віднімають від одиниць.

2. Розглянь вирази. Що спільне в їх розв'язуванні?

$40 + 20$	$90 - 50$	$70 + 10$	$60 - 40$
$43 + 20$	$94 - 50$	$73 + 10$	$68 - 40$

!

Десятки додають до
віднімають від десятків.

3. Закінчи розв'язування за схемами з коментарем.

$$\begin{array}{l}
 54 + 30 = 50 + 4 + 30 = \square + \square = \square \\
 \begin{array}{l} \diagup \quad \diagdown \\ 50 + 4 \end{array} \\
 54 + 3 = 50 + 4 + 3 = \square + \square = \square \\
 \begin{array}{l} \diagup \quad \diagdown \\ 50 + 4 \end{array} \\
 79 - 40 = 70 + 9 - 40 = \square + \square = \square \\
 \begin{array}{l} \diagup \quad \diagdown \\ 70 + 9 \end{array} \\
 79 - 4 = 70 + 9 - 4 = \square + \square = \square \\
 \begin{array}{l} \diagup \quad \diagdown \\ 70 + 9 \end{array}
 \end{array}$$

♦ $43 + 6$

♦ $34 + 20$

♦ $67 - 5$

♦ $56 - 40$

4. Знайди значення виразів за схемами.

$$32 + 7 = \square\square + \square + 7 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \square\square + \square \end{array}$$

$$37 - 5 = \square\square + \square - 5 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \square\square + \square \end{array}$$

$$37 + 50 = \square\square + \square + 50 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \square\square + \square \end{array}$$

$$97 - 50 = \square\square + \square - 50 = \square\square + \square = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \square\square + \square \end{array}$$

5. Знайди значення виразів. Прокоментуй розв'язування.

$$45 + 2$$

$$37 - 4$$

$$65 + 2$$

$$56 + 30$$

$$77 - 40$$

$$93 - 70$$

6. Розглянь вирази. Що відмінне в їх розв'язуванні? Знайди значення виразів. Склади подібне завдання для однокласників.

$$27 + 2$$

$$45 - 3$$

$$52 + 4$$

$$27 + 20$$

$$45 - 30$$

$$52 + 40$$

7.

Розгадай закономірність, за якою складено пари виразів. Знайди значення виразів.

$$75 + 2$$

$$41 + 20$$

$$63 + 4$$

$$72 + 5$$

$$21 + 40$$

$$64 + 3$$

Порозрядне додавання і віднімання чисел

1. Юля замінила двоцифрові числа сумою розрядних доданків. Перевір роботу дівчинки.

$$\begin{array}{ll} \underline{56} = 50 + 6 & \underline{23} = 20 + 3 \\ \underline{67} = 60 + 7 & \underline{62} = 60 + 2 \end{array}$$

2. Розглянь вирази в кожному стовпчику. Чим вони відрізняються? Знайди значення перших двох виразів. Як це допоможе знайти значення останнього виразу?

$23 + 5$	$56 - 4$	$62 + 30$
$23 + 10$	$56 - 20$	$62 + 4$
$23 + 15$	$56 - 24$	$62 + 34$

3. Закінчи та поясни розв'язування. Що спільне в цих обчисленнях?

$$\begin{array}{l} 34 + 52 = 80 + 6 = \square\square \\ \begin{array}{cc} 30 + 4 & 50 + 2 \end{array} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 68 - 46 = 20 + 2 = \square\square \\ \begin{array}{cc} 60 + 8 & 40 + 6 \end{array} \end{array}$$

4. Виконай обчислення за схемами.

$$32 + 17 = \square\square + \square = \square\square$$
$$\begin{array}{cc} \square\square + \square & \square\square + \square \end{array}$$

$$76 - 24 = \square\square + \square = \square\square$$
$$\begin{array}{cc} \square\square + \square & \square\square + \square \end{array}$$

$42 + 56$	$78 - 44$
$47 - 24$	$36 + 62$

$$\blacklozenge 46 + 23$$

$$\blacklozenge 46 - 23$$

5. Встав такі цифри або знаки, щоб утворилися істинні рівності.

$3\textcolor{blue}{4} + \dots = 3\textcolor{blue}{8}$	$\dots + \textcolor{blue}{3} = 7\textcolor{blue}{4}$	$43 + \dots = 73$
$6\textcolor{blue}{1} - \dots = 2\textcolor{blue}{1}$	$\dots + \textcolor{blue}{20} = 95$	$55 - \dots = 51$
$\textcolor{blue}{4}3 + \dots = \textcolor{blue}{7}3$	$\dots - \textcolor{blue}{30} = 26$	$76 \cdot 40 = 36$
$8\textcolor{blue}{8} - \dots = 8\textcolor{blue}{2}$	$\dots - \textcolor{blue}{7} = 5\textcolor{blue}{2}$	$68 \cdot 6 = 62$

6. До умови та кожного запитання добери вираз.

☐ До шкільної їдальні привезли 36 кг картоплі та 18 кг моркви. На приготування обіду витратили 5 кг картоплі та 3 кг моркви.

- Скільки кілограмів картоплі залишилося?
- Скільки кілограмів моркви залишилося?
- Скільки всього кілограмів овочів привезли до їдальні?
- На скільки більше привезли картоплі, ніж моркви?
- Скільки всього кілограмів овочів витратили?
- На скільки кілограмів більше витратили картоплі, ніж моркви?

$5 + 3$

$36 - 18$

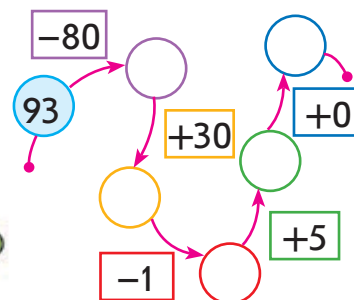
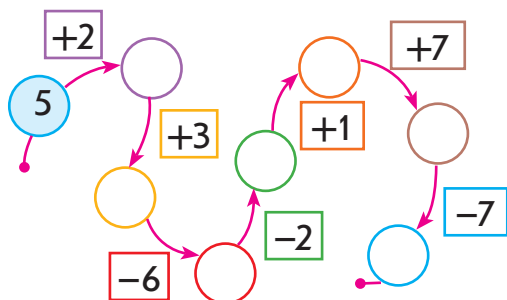
$36 + 18$

$36 - 5$

$5 - 3$

$18 - 3$

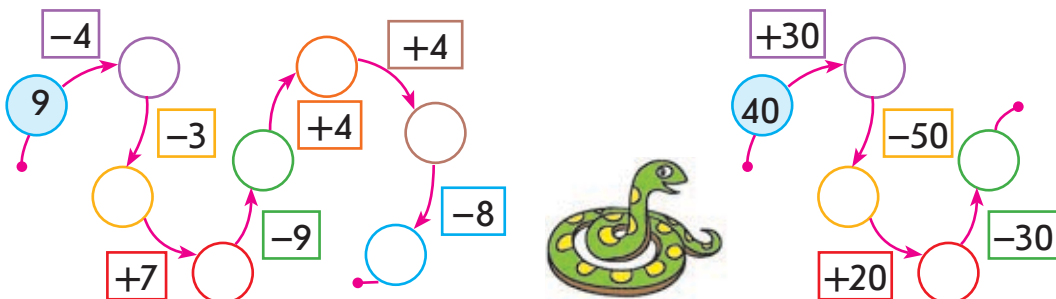
7. Виконай дії за стрілками.

Порозрядне додавання і віднімання чисел

1. Виконай дії за стрілками.

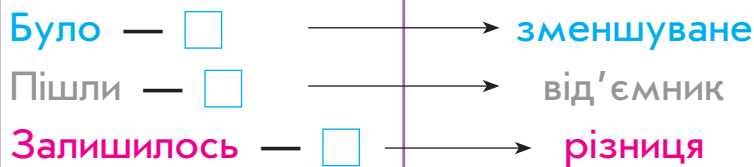

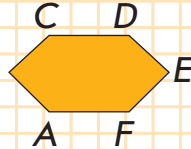
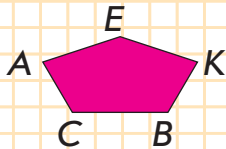
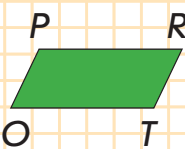
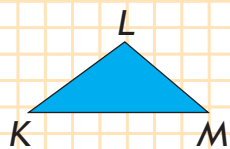
2. Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Доданок	35	2		55		50	24		6	12		3	70	3		7
Доданок	40		30	4	4		60	50		7	40		6		60	
Сума		64	73		37	86		64	28		52	85		77	92	39

Зменшуване	74		54	28	64		74		84	66		78	81		56
Від'ємник	30	6		5		20	50	72	3	5	46		60	34	
Різниця		32	30		3	44		20			3	40		20	4

3. Усно склади за опорними схемами можливі задачі про учнів у класі.

4.

Закінчи та прокоментуй розв'язування за схемами.

$$\begin{array}{r} 44 \\ + 35 \\ \hline \end{array} = .$$

$$\begin{array}{r} 33 \\ + 12 \\ \hline \end{array} = .$$

$$\begin{array}{r} 78 \\ - 56 \\ \hline \end{array} = .$$

$$\begin{array}{r} 58 \\ - 36 \\ \hline \end{array} = .$$

$$\begin{array}{r} 65 \\ - 33 \\ \hline \end{array} = .$$

$$\begin{array}{r} 35 \\ + 22 \\ \hline \end{array} = .$$

5.

Прочитай задачу.

□ У класі 12 хлопчиків і кілька дівчаток. Скільки всього дітей у класі?

Добери числове дане, якого бракує, розв'язавши таку задачу:

□ У класі 12 хлопчиків, а дівчаток на 2 менше. Скільки дівчаток у класі?

Спробуй ці дві задачі поєднати в одну.

6.

Встав такі цифри, щоб утворилися істинні рівності.

$$3. - . = 34$$

$$. 7 + . 0 = . 7$$

$$99 - 7. = . 9$$

$$. 7 - . 0 = 1.$$

$$. 6 - . = 42$$

$$6. + 4 = . 9$$

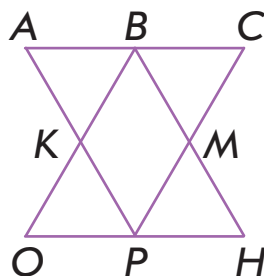
$$. 4 + . 0 = 8.$$

$$. 5 - . 0 = 1.$$

$$. 1 + 30 = 8.$$

7.

Скільки на кресленні трикутників?
Скільки чотирикутників?

Додавання і віднімання чисел частинами

1. Виконай дії та встав у ліхтарики відповідні числа.

+5	-40	-5	+1	-20	+76	-70	+1	+2
-5	+20	-60	+4	-30	+40	-30	+1	-5

2. Знайди значення виразів. Прокоментуй свої дії.

$45 + 30$	$25 + 3$	$98 - 60 - 6$
$84 - 60$	$36 - 4$	$51 + 30 + 4$

3. Знайди значення першого виразу кожного стовпчика. Як це допоможе обчислити значення другого виразу? Закінчи розв'язання.

$23 + 10 + 5 = \dots + \dots = \dots$	$58 - 30 - 5 = \dots - \dots = \dots$
$23 + 15 = \dots$	$58 - 35 = \dots$
$\begin{array}{r} 23 \\ + 15 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 58 \\ - 35 \\ \hline \end{array}$

4. Закінчи та прокоментуй розв'язування. Що спільного в міркуваннях при додаванні та відніманні двоцифрових чисел частинами?

$$34 + 25 = 34 + 20 + 5 = \square + \square = \square$$

$$20 + 5$$

$$47 - 26 = 47 - 20 - 6 = \square - \square = \square$$

$$20 + 6$$

$$\blacklozenge 74 + 23 = 74 + 20 + 3$$

$$\blacklozenge 74 - 23 = 74 - 20 - 3$$

- 5.** Закінчи обчислення за схемами, прокоментуй свої дії. Порівняй два способи обчислення — порозрядно та частинами.

$$74 + 23 = 74 + 20 + 3 = \square\square + \square = \square\square$$

$20 + 3$

$$74 + 23 = \square\square + \square = \square\square$$

$70 + 4 \quad 20 + 3$

$$87 - 56 = 87 - 50 - 6 = \square\square - \square = \square\square$$

$50 + 6$

$$87 - 56 = \square\square + \square = \square\square$$

$80 + 7 \quad 50 + 6$

- 6.** Обчисли за схемами. Прокоментуй розв'язування.

$$32 + 46 = \dots + \dots = \dots$$

$\dots + 6$

$$95 - 64 = \dots - \dots = \dots$$

$\dots + \dots$

- 7.** За умовою склали вирази. Про що дізнаємось, коли обчислимо значення виразів?

■ У Наталки 12 олівців і 10 фломастерів. Їй подарували ще 6 олівців і 8 фломастерів.

$$12 + 10$$

$$12 - 10$$

$$12 + 6$$

$$10 + 8$$

$$8 - 6$$

$$6 + 8$$

Додавання і віднімання чисел двома способами

1. Виконай обчислення за схемами.

$$63 + 15 = \square\square + \square = \square\square$$

$$63 + 15 = 63 + \square\square + \square = \square\square + \square = \square\square$$

$$57 - 32 = \square\square + \square = \square\square$$

$$57 - 32 = 57 - \square\square - \square = \square\square - \square = \square\square$$

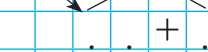
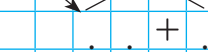
2. Обчисли за схемами, прокоментуй розв'язування.

$$86 - 53 = \dots$$

$$42 + 33 = \dots$$

$$86 - 53 = \dots - 3 = \dots$$

$$42 + 33 = \dots + 3 = \dots$$

3. Обчисли значення сум і різниць за схемами.

$$15 + 12 = \dots$$

$$27 - 14 = \dots$$

$$56 + 23 = \dots$$

$$78 - 45 = \dots$$

$$45 + 34 = \dots$$

$$89 - 63 = \dots$$

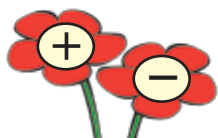

► 4. Встав такі цифри, щоб утворилися істинні рівності.

$5. + 12 = 66$	$. 7 - 32 = 55$	$. 1 + 3. = 77$
$8. - 34 = 55$	$89 - 6. = 22$	$5. - . 4 = 23$
$. 3 + 12 = 75$	$. 6 - 1. = 24$	$4. + . 2 = 67$

► 5. Микола пожартував і стер з дошки знаки арифметичних дій. Віднови записи, прокоментуй свої дії.

$8 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 13$	$8 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 7$	$9 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 4$
$8 \bigcirc 2 \bigcirc 3 = 9$	$4 \bigcirc 5 \bigcirc 7 = 2$	$9 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 8$

6. Виконай порівняння.

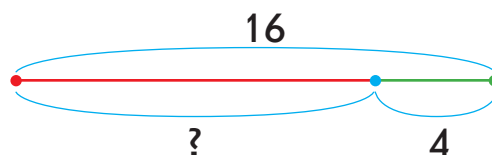
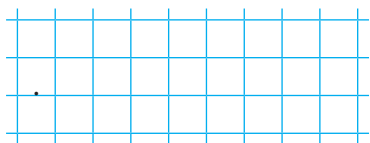

$48 \text{ см} - 8 \text{ см} \bigcirc 34 \text{ см}$	$5 \text{ дм} \bigcirc 55 \text{ см}$
$32 \text{ см} + 3 \text{ см} \bigcirc 36 \text{ см}$	$32 \text{ см} \bigcirc 3 \text{ дм}$

7. Прочитай задачу. Перевір, чи правильно виконав учень схему. Склади рівність, яка є розв'язанням задачі.

□ У господині було в бідоні 16 л молока. З бідона вона відлила 4 л молока, щоб приготувати їжу для телят. Скільки літрів молока залишилось у бідоні?

Додавання і віднімання чисел двома способами

1. Обчисли за схемами.

$\begin{array}{c} 72 + 13 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{cc} \swarrow & \searrow \\ \dots & \dots \end{array} \\ \begin{array}{cc} + & + \end{array} \\ \begin{array}{c} \xrightarrow{\hspace{2cm}} \end{array} \end{array}$	$\begin{array}{c} 47 - 26 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{cc} \swarrow & \searrow \\ \dots & \dots \end{array} \\ \begin{array}{cc} + & + \end{array} \\ \begin{array}{c} \xrightarrow{\hspace{2cm}} \end{array} \end{array}$
$\begin{array}{c} 72 + 13 = \dots + \dots = \dots \\ \begin{array}{cc} \swarrow & \searrow \\ \dots & \dots \end{array} \\ \begin{array}{c} + \end{array} \end{array}$	$\begin{array}{c} 47 - 26 = \dots - \dots = \dots \\ \begin{array}{cc} \swarrow & \searrow \\ \dots & \dots \end{array} \\ \begin{array}{c} + \end{array} \end{array}$

2. Перевір роботу Юлі. Згадайся, чому вона помилилася.

$73 + 24 = 79$	$97 - 63 = 61$	$34 + 12 = 55$
$48 - 26 = 21$	$51 + 37 = 88$	$68 - 46 = 4$
$56 + 12 = 44$	$84 - 63 = 12$	$56 - 36 = 2$

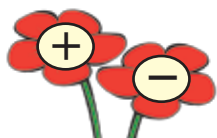
3. Пригадай, у якому порядку можна додавати числа. Знайди значення сум зручним способом. Прокоментуй свої дії.

$7 + 6 + 3 = \dots$	$20 + 7 + 30$	$9 + 6 + 1$
$5 + 2 + 8$	$70 + 2 + 6$	$6 + 2 + 8$
$6 + 3 + 4$	$3 + 80 + 7$	$4 + 8 + 6$

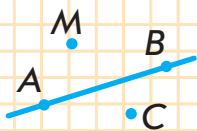

4.

Встав такі знаки арифметичних дій, щоб утворилися істинні рівності.

$5 \bigcirc 5 \bigcirc 8 = 8$	$7 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 8$	$6 \bigcirc 4 \bigcirc 1 = 9$
$5 \bigcirc 5 \bigcirc 8 = 18$	$7 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 2$	$6 \bigcirc 4 \bigcirc 1 = 3$
$7 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 12$	$7 \bigcirc 3 \bigcirc 2 = 6$	$6 \bigcirc 4 \bigcirc 1 = 1$

5.

Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Доданок	12	34		42		74	54	63		38		22	15	27
Доданок	14		23	23	12		12		33	11	43		14	
Сума		67	45		36	89		88	56		97	68		49

6.

Подумай, на які запитання з поданих нижче ти зможеш відповісти за даною умовою. Якщо зможеш, склади вираз для відповіді на кожне запитання. До якого запитання тобі важко скласти вираз?

□ В автобусі їхали 14 чоловіків і 16 жінок. На зупинці вийшли 5 жінок, а увійшли 3 чоловіки.

- 1) Скільки всього чоловіків і жінок їхало в автобусі?
- 2) На скільки більше жінок, ніж чоловіків, їхало в автобусі?
- 3) Скільки жінок залишилося в автобусі?
- 4) Скільки чоловіків стало в автобусі?
- 5) На скільки більше людей вийшло на зупинці, ніж увійшло?
- 6) Скільки людей їде в автобусі після зупинки?

7.

Виконай порівняння.

5 м 4 дм ○ 6 м 2 дм

42 дм 4 см ○ 43 дм

43 см – 2 см ○ 44 см

14 дм + 5 дм ○ 19 дм

8.

Встав такі цифри, щоб утворилися істинні рівності.

3. + 13 = 45	. 7 – 35 = 22	. 1 + 3. = 56
6. – 22 = 45	65 – 4. = 22	5. – . 4 = 14

Доба. Тиждень. Місяць. Рік

1. У яких одиницях вимірюється кожна величина? З'єднай лінією відповідні пари смужок.

Довжина

1 година, 1 доба, 1 тиждень

Маса

1 см, 1 дм, 1 м

Час

1 л

Місткість

1 кг

2. Попрацюйте в парах. Назвіть частини доби. Розкажіть, що ви робили сьогодні вранці; що плануєте на день, на вечір. Пригадайте, чим цікавим запам'ятався день учора; позавчора. Яке число місяця було вчора? яке — сьогодні? яке буде завтра? яке — післязавтра?

3. Заповни таблицю, визначивши відповідні дні тижня.

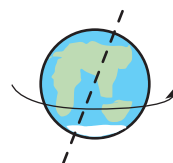
Учора	Сьогодні	Завтра	Післязавтра
Четвер			
	Вівторок		
		П'ятниця	
			Понеділок

4. Назви відомі тобі одиниці вимірювання часу. Коли ти ними користуєшся?

Доба, місяць, рік — ці одиниці часу пов'язані з обертанням небесних тіл.

Доба — це проміжок часу, протягом якого Земля робить повний оберт навколо своєї осі. У добі 24 години.

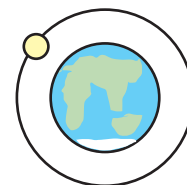
- ♦ 1 доба — 24 години
- ♦ 1 місяць — приблизно 30 діб
- ♦ 1 рік — 12 місяців

5. Скільки діб у тижні? Досліди календар. Полічи, скільки тижнів може бути в місяці.

Місяць — це проміжок часу, протягом якого Місяць робить повний оберт навколо Землі та навколо своєї осі.

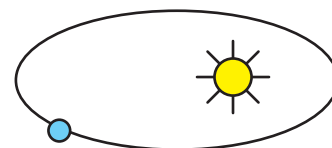

6. Досліди календар. Скільки діб може бути в місяці? Скільки місяців у році?

Рік — це проміжок часу, протягом якого Земля робить повний оберт навколо Сонця.

За той самий час Місяць робить 12 повних обертів навколо Землі. Тому рік поділяють на 12 проміжків — місяців. **У році — 12 місяців.**

5. Заповни таблицю, визначивши відповідні місяці.

Зима	Весна	Літо	Осінь
Грудень			
		Липень	
	Травень		Листопад

6. Назви членів родини від найстаршого до наймолодшого; від наймолодшого до найстаршого.

35 років

7 років

41 рік

62 роки

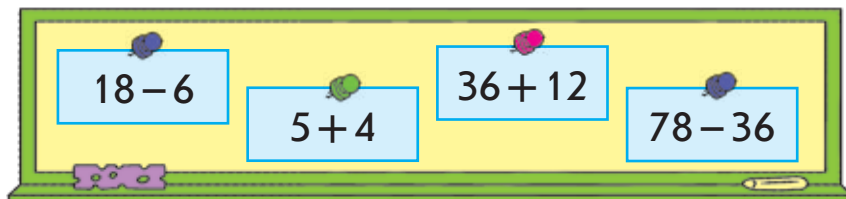

64 роки

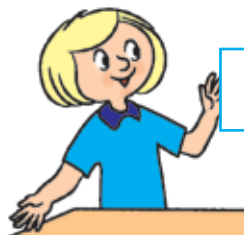

Дужки

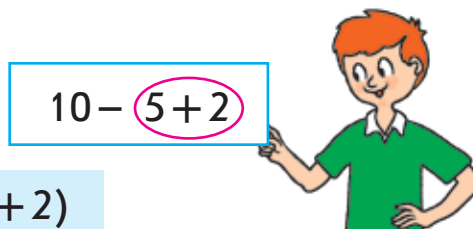
1. Прочитай математичні вирази.

2. Знайди суму чисел 5 і 2. Відними її від числа 10. Назви результат. Юля та Славко спробували записати відповідний вираз. Знайди значення записаних виразів.

$$10 - 5 + 2$$

$$10 - (5 + 2)$$

$$10 - (5 + 2)$$

3. Обери запис, який відповідає вимозі.

До числа 8 додати різницю 7 і 5.

$$8 + 7 - 5$$

$$8 + (7 - 5)$$

Від числа 12 відняти суму 6 і 4.

$$12 - (6 + 4)$$

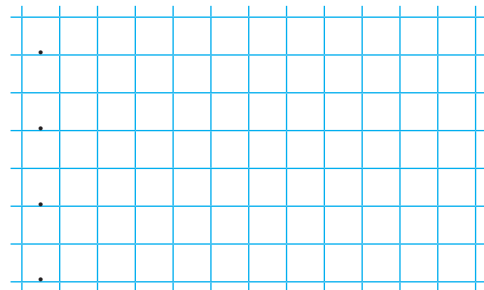
$$12 - 6 + 4$$

Якщо треба **додати** або **відняти суму** або **різницю**, то її **записують у дужках**.

4. Запиши вирази, використовуючи дужки.

- 1) До суми чисел 2 і 6 додати 2.
- 2) Від числа 9 відняти суму 5 і 2.
- 3) До числа 3 додати різницю 7 і 6.
- 4) До числа 4 додати суму 2 і 3.

♦ Сполучний закон додавання:
 $(a + b) + c = a + (b + c)$

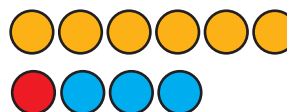
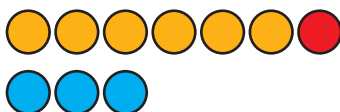

5.

Оленка та Сашко знаходили значення виразів по-різному. Поясни, як кожен із них міркував. Чому результати обчислень однакові?

$$6 + 1 + 3 = (6 + 1) + 3 = 10$$

$$6 + 1 + 3 = 6 + (1 + 3) = 10$$

Два доданки можна замінити їх сумою.

6.

Розглянь суми. Зроби припущення щодо їх значень. Обчисли значення виразів.

$$3 + (2 + 4)$$

$$(3 + 2) + 4$$

$$(3 + 4) + 2$$

$$2 + (3 + 4)$$

Числа можна додавати в будь-якому порядку!

7.

Як різними способами можна обчислити значення суми: $7 + 1 + 3$? Прокоментуй записи, які зробив Андрійко.

$$(7 + 1) + 3$$

$$7 + (1 + 3)$$

Порівняй записи виразів. Зроби припущення щодо значень цих виразів. Знайди значення кожного виразу. Який висновок можна зробити?

Сполучний
закон додавання

$$(a + b) + c = a + (b + c)$$

Порядок виконання дій у виразах

1. Який вираз у дужках — сума чи різниця? Прочитай кожний з поданих виразів, скориставшись зразками.

$$17 - (3 + 2)$$

Від 17 відняти
суму чисел 3 і 2.

$$20 + (8 - 6)$$

До 20 додати
різницю чисел 8 і 6.

$$70 - (60 - 50)$$

$$84 + (7 - 6)$$

$$(99 - 19) - 10$$

$$40 - (80 - 70)$$

$$(65 - 5) - 20$$

$$99 - (19 - 10)$$

2. Знайди значення виразів, виконуючи дії в порядку, на який вказують числа над знаками дій. Зістав значення виразів у кожному стовпчику. Зроби висновок, чи залежить значення виразу від порядку виконання дій.

$10 - \overset{1}{7} - \overset{2}{2}$	$28 - \overset{1}{6} + \overset{2}{2}$	$34 - \overset{1}{24} - \overset{2}{4}$
$10 - \overset{2}{(7 - 2)}$	$28 - \overset{2}{(6 + 2)}$	$34 - \overset{2}{(24 - 4)}$

У виразі з дужками **першими** виконують **дії в дужках**.
У виразі без дужок дії виконують так, як вони записані, — зліва направо.

3. Прочитай вирази, використовуючи слова «сума», «різниця». У кружках зазнач порядок виконання дій.

$6 + (\overset{\circ}{1} \overset{\circ}{2} - 2)$	$8 - (\overset{\circ}{4} + \overset{\circ}{2})$	$(\overset{\circ}{3} \overset{\circ}{4} + \overset{\circ}{1} \overset{\circ}{2}) - 23$
$56 - \overset{\circ}{4} \overset{\circ}{3} + 21$	$45 - \overset{\circ}{1} \overset{\circ}{2} + 22$	$34 + (\overset{\circ}{6} \overset{\circ}{7} - 55)$
$45 - (\overset{\circ}{3} + \overset{\circ}{2})$	$(\overset{\circ}{4} \overset{\circ}{4} + \overset{\circ}{2} \overset{\circ}{2}) - 6$	$42 - (\overset{\circ}{3} \overset{\circ}{6} - 6)$

$$a + (b - c)$$

$$(k + p) - n$$

4. Зазнач у кружках порядок виконання дій у виразах. Обчисли значення виразів за схемами.

$$24 + (9 - 7) = 24 + \dots = \dots$$

$$7 + (9 - 6) = \dots + \dots = \dots$$

$$(45 - 32) + 23 = \dots + \dots = \dots$$

$$8 - (4 + 3) = \dots - \dots = \dots$$

$$89 - (67 - 55) = \dots - \dots = \dots$$

$$9 - (5 - 4) = \dots - \dots = \dots$$

5. Постав дужки відповідно до зазначеного порядку дій. Знайди значення виразів.

$$8 - 5 - 2 = \dots$$

$$22 + 6 - 4 = \dots$$

$$9 - 2 + 6 = \dots$$

$$45 - 45 - 5 = \dots$$

$$10 + 100 - 50 = \dots$$

$$5 + 4 - 6 = \dots$$

6. ☐ Тато купив на ринку 5 кг яблук, 3 кг груш, 7 кг слив і 2 кг персиків.

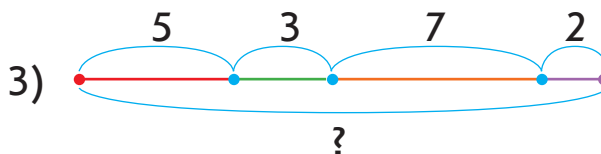
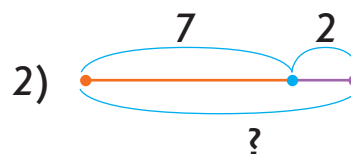
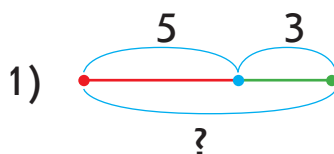
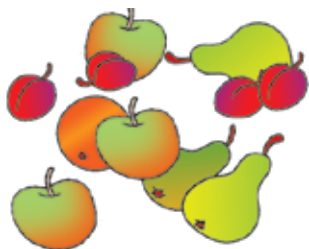
Про що дізнаємось, коли знайдемо значення виразів?

$$5 + 3$$

$$7 + 2$$

$$5 + 3 + 7 + 2$$

Яка схема ілюструє, скільки всього кілограмів фруктів купив тато? Обчисли значення відповідного виразу.

Складання задач

1.

Виділи числові дані в кожній умові. Про що можна дізнатися за цими даними? Постав запитання.

- 1) У Марійки 10 цукерок, а в Сашка — 14.
- 2) В Оленки 7 карамельок, а шоколадних цукерок — на 2 менше.
- 3) У Тараса 3 маленькі шоколадки. Мама йому дала ще 2.
- 4) Після того як тато дав Катрусі 3 льодяники, у неї стало 5 льодяників.
- 5) У Наталки було 6 карамельок. 3 карамельки вона дала подружці.

2.

Склади задачі, розв'язанням яких є вираз: $12 + 6$.
Почни запитання своїх задач так:

- 1) Скільки всього ... ?
- 2) Скільки стало ... ?
- 3) Скільки ..., якщо ... на 6 більше?
- 4) Скільки було спочатку?

3.

Зістав тексти задач. Чи однакове в них розв'язання?

- ☐ 1) Левко витратив спочатку 7 гривень, а потім ще 3 гривні. Скільки всього грошей витратив Левко?
- ☐ 2) Левко витратив спочатку 7 гривень, а потім ще 3 гривні. На скільки зменшилася кількість грошей у Левка?

4.

Перевір, чи правильно учень визначив порядок виконання дій у виразах. Виправ помилки.

$9 - (1 + 7)$	$(6 + 4) - 5$	$8 - (9 - 3) - 1$	$(5 + 3) - (9 - 7)$
---------------	---------------	-------------------	---------------------

$$a + (b - c) \quad (k + p) - n \quad (c - p) + (k + a)$$

5. Постав дужки так, щоб виконувався зазначений порядок дій.

$$7 + 3 - 6 \quad 9 - 8 - 1 \quad 6 - 5 - 4 + 2 \quad 10 - 8 - 7 + 3$$

6. Олег стверджує, що записав істинні рівності. Чи правий хлопчик? Яке правило він застосував?

$$(2 + 6) + 1 = 2 + (6 + 1) \quad 4 + (3 + 2) = (4 + 3) + 2$$

7. Знайди значення виразів зручним способом.

$$2 + 30 + 7 = . \quad 20 + 4 + 70 = .$$

$$8 + 2 + 90 = . \quad 9 + 10 + 80 = .$$

8. Знайди значення виразів.

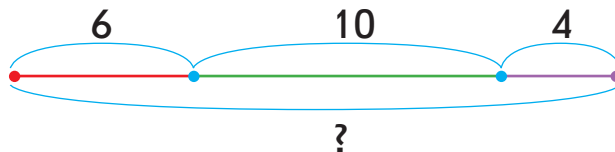
$$4 \text{ см} + 40 \text{ см} = \boxed{} \boxed{} \text{ см}$$

$$3 \text{ дм} + 50 \text{ дм} + 7 \text{ дм} = \boxed{} \boxed{} \text{ дм}$$

$$11 \text{ см} + 6 \text{ см} = \boxed{} \boxed{} \text{ см}$$

$$8 \text{ дм} + 12 \text{ дм} + 2 \text{ дм} = \boxed{} \boxed{} \text{ дм}$$

9. Усно склади задачу за схемою. Склади можливі вирази, обчисли їх значення.

Grid for writing the answer to problem 9.

Додавання і віднімання чисел частинами

1. Виправ помилки.

10	4	2	5	7	1	3	6	7	9
	5	8	4	3	8	7	3	2	1

7	5	4	2	7	3	6
	2	3	4	1	4	1

2. Доповни або зменш числа до 10.

$8 + \square$

$17 - \square$

$4 + \square$

$14 - \square$

$12 - \square$

$6 + \square$

$18 - \square$

$1 + \square$

3. Обчисли зручним способом. Які доданки доцільно взяти в дужки?

$8 + 7 + 2$

$5 + 1 + 9$

$4 + 6 + 2$

$7 + 4 + 3$

4. Встав такі числа, щоб одержати істинні рівності.

$8 + \dots + 6 = 16$

$6 + \dots + 1 = 11$

$3 + \dots + 4 = 14$

$5 + \dots + 9 = 19$

$1 + \dots + 3 = 13$

$9 + \dots + 5 = 15$

5. Розглянь кожний вираз. Прикинь результат: чи буде він більшим за 10. Визнач, скільки треба доповнити до 10. Додай решту числа.

$$\begin{array}{l} 9 + 7 \\ \swarrow \searrow \\ 9 + 1 + 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 5 + 8 \\ \swarrow \searrow \\ 5 + 5 + 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 6 + 9 \\ \swarrow \searrow \\ 6 + \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 8 + 8 \\ \swarrow \searrow \\ 8 + \square + \square \end{array}$$

♦ Сума зручних доданків

$$\begin{array}{r} 7+5 \\ \swarrow \searrow \\ 3+2 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13-4 \\ \swarrow \searrow \\ 3+1 \end{array}$$

6.

Розглянь від'ємник. Визнач, скільки треба спочатку відняти, щоб одержати 10. Відними решту числа.

$$\begin{array}{r} 16-7 \\ \swarrow \searrow \\ 16-6-1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15-8 \\ \swarrow \searrow \\ 15-5-3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 16-9 \\ \swarrow \searrow \\ 16-\square-\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12-8 \\ \swarrow \searrow \\ 12-\square-\square \end{array}$$

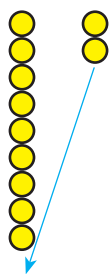
7.

Прокоментуй розв'язання.

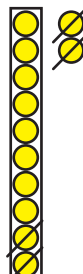
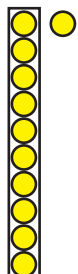
$$\begin{array}{r} 8+2=(8+1)+1=9+1=10 \\ \swarrow \searrow \\ 1+1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10-4=(10-1)-3=9-3=6 \\ \swarrow \searrow \\ 1+3 \end{array}$$

Так само можна міркувати в інших випадках. Прокоментуй розв'язання.

$$\begin{array}{r} 9+2=(9+1)+1=10+1=11 \\ \swarrow \searrow \\ 1+1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12-4=(12-2)-2=10-2=8 \\ \swarrow \searrow \\ 2+2 \end{array}$$

8.

Прокоментуй обчислення за схемами.

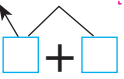
$$\begin{array}{r} 10 \\ 7+4=\boxed{7+\square}+\square=10+\square=\square\square \\ \swarrow \searrow \\ \square+\square \end{array}$$

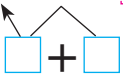
$$\begin{array}{r} 10 \\ 11-3=\boxed{11-\square}-\square=10-\square=\square \\ \swarrow \searrow \\ \square+\square \end{array}$$

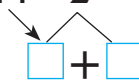
Задачі на знаходження суми трьох доданків

1. Прокоментуй обчислення за схемами.

$$8 + 3 = \overset{10}{\boxed{8 + \boxed{}} + \boxed{}} = 10 + \boxed{} = \boxed{}$$

$$9 + 3 = \overset{10}{\boxed{9 + \boxed{}} + \boxed{}} = 10 + \boxed{} = \boxed{}$$

$$12 - 3 = \overset{10}{\boxed{12 - \boxed{}} - \boxed{}} = 10 - \boxed{} = \boxed{}$$

$$11 - 2 = \overset{10}{\boxed{11 - \boxed{}} - \boxed{}} = 10 - \boxed{} = \boxed{}$$

2. Перевір, чи правильно Андрійко розв'язав задачу.

□ У 2-А класі 4 відмінники, у 2-Б — 6 відмінників. Скільки всього відмінників у цих класах?

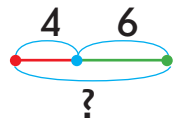
Задача

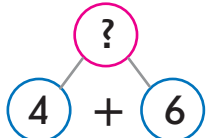
2-А — 4 в.	}	?
2-Б — 6 в.		

Розв'язання

$6 + 4 = 10$ (в.)

Відповідь: всього 10 відмінників.

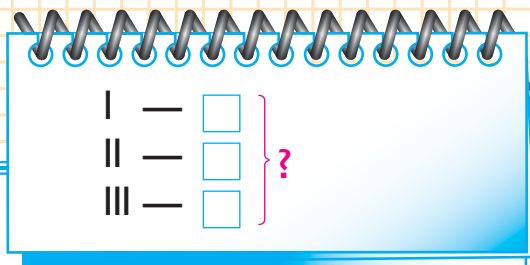

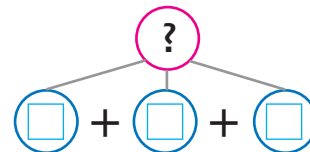
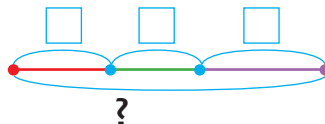
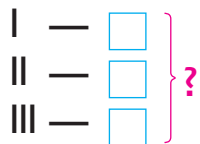
Оленка запропонувала хлопчику іншу задачу. Порівняй її з попередньою.

□ У 2-А класі 4 відмінники, у 2-Б — 6 відмінників, у 2-В — 5 відмінників. Скільки всього відмінників у цих класах?

Як треба змінити подані короткий запис, схему та схему аналізу, щоб розв'язати задачу Оленки? Знайди відповідь на запитання її задачі.

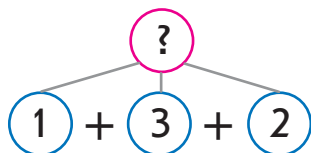
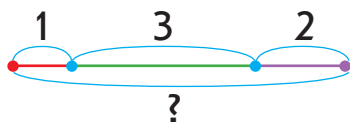

Задачі на знаходження суми трьох доданків

3.

Визнач задачу, якій відповідають обидві схеми.

1) У кішки 1 біле, 3 чорних і 2 смугастих кошенят. Скільки білих та чорних кошенят?

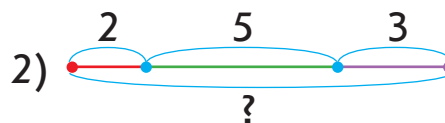
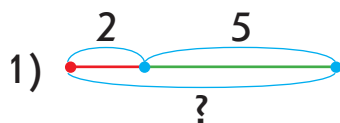
2) У кішки 1 біле, 3 чорних і 2 смугастих кошенят. На скільки більше чорних кошенят, ніж смугастих?

3) У кішки 1 біле, 3 чорних і 2 смугастих кошенят. Скільки всього кошенят у кішки?

4.

Добери схему до тексту задачі. Зміни запитання задачі так, щоб їй відповідала інша схема.

Катруся намалювала 2 картинки фарбами, 5 — олівцями та 3 — крейдою. Скільки всього малюнків намалювала Катруся?

5.

Обчисли значення виразів.

$$59 - (5 + 4)$$

$$(44 - 4) - 30$$

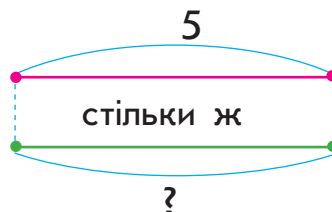
$$(15 - 5) + 18 - 6$$

$$45 - (10 + 2) - 11$$

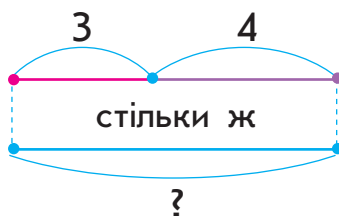
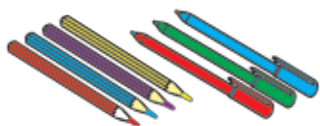

Задачі на знаходження числа за сумою двох чисел

1. Тарасик поклав на парту 5 олівців і стільки ж ручок. Скільки ручок поклав хлопчик? Прокоментуй схему.

2. На парті в Ганнусі 3 ручки та 4 олівці. Під ними вона поклала стільки фломастерів, скільки ручок та олівців разом. Скільки фломастерів поклала Ганнуся?

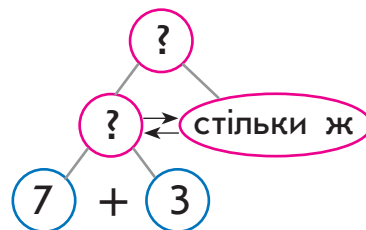
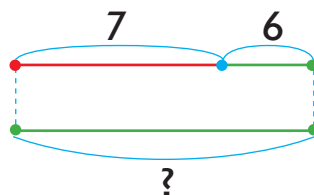
$3 + 4 = 7$ (ф.) — **усього ручок і олівців, тому фломастерів також 7!**

3. На клумбі розквітли айстри. Білих було 7, рожевих — 3, а фіолетових — стільки, скільки білих і рожевих разом. Скільки фіолетових айстр розквітло на клумбі?

Прокоментуй розв'язання задачі.

Задача

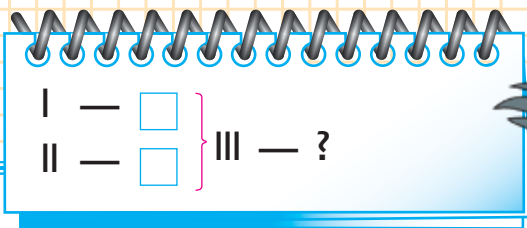
Б. — 7 кв. }
Р. — 3 кв. } Ф. — ? кв.

Розв'язання

$7 + 3 = 10$ (кв.) — усього білих і рожевих квіток, тому фіолетових також 10.

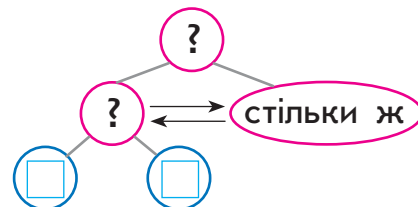
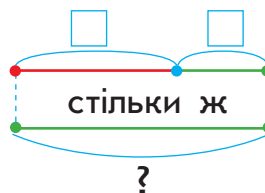
Відповідь: 10 фіолетових айстр розквітло на клумбі.

Задачі на знаходження третього числа за сумою двох даних чисел

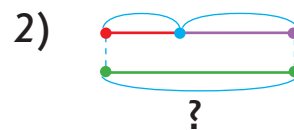
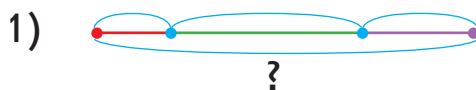
$$\begin{array}{l} \text{I} - \square \\ \text{II} - \square \end{array} \} \text{III} - ?$$

4.

Добери до задачі схему. Зміни текст задачі так, щоб у ній потрібно було знайти суму трьох доданків.

□ Матуся купила 2 кг груш, 4 кг слив, а яблук стільки, скільки груш і слив разом. Скільки кілограмів яблук купила матуся?

5.

Виконай дії, доповнюючи або зменшуючи число до 10.

$$\begin{array}{r} 8 + 4 \\ \swarrow \searrow \\ 8 + 2 + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 + 4 \\ \swarrow \searrow \\ 7 + \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 - 5 \\ \swarrow \searrow \\ 14 - \square - \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 - 3 \\ \swarrow \searrow \\ 11 - \square - \square \end{array}$$

6.

Обчисли, додаючи або віднімаючи числа частинами.

$$12 - 5 = \overset{10}{\boxed{12 - \square - \square}} = 10 - \square = \square$$

$$\begin{array}{r} \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$13 - 5 = \overset{10}{\boxed{13 - \square - \square}} = 10 - \square = \square$$

$$\begin{array}{r} \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$7 + 4 = \overset{10}{\boxed{7 + \square + \square}} = 10 + \square = \square \square$$

$$\begin{array}{r} \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$8 + 4 = \overset{10}{\boxed{8 + \square + \square}} = 10 + \square = \square \square$$

$$\begin{array}{r} \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

Додавання суми до числа. Віднімання суми від числа

1. Прокоментуй розв'язання за схемами. Закінчи обчислення.

$$8 + 7 = (8 + 2) + 5 = \square\square + 5 = \square\square$$

↙ ↘
2 + 5

$$9 + 4 = 9 + (1 + 3) = (9 + 1) + 3 = \square\square$$

Щоб **додати суму двох чисел** до числа, достатньо до цього числа **додати один доданок**, а потім до одержаного результату **додати інший доданок**.

$$14 - 8 = (14 - 4) - 4 = \square\square - 4 = \square$$

↙ ↘
4 + 4

$$16 - 7 = 16 - (6 + 1) = (16 - 6) - 1 = \square$$

Щоб **відняти суму двох чисел** від числа, достатньо від цього числа **відняти один доданок**, а потім від одержаного результату **відняти інший доданок**.

2.

Визнач, які правила були застосовані для зручності обчислень. Закінчи обчислення за схемами.

$$5 + (5 + 3) = (5 + 5) + 3 = \square\square + 3 = \square\square$$

$$7 + (2 + 3) = (7 + 3) + 2 = \square\square + \square = \square\square$$

$$13 - (3 + 5) = (13 - 3) - 5 = \square\square - 5 = \square$$

$$16 - (2 + 6) = (16 - 6) - 2 = \square\square - \square = \square$$

3.

Добери до кожної задачі опорну схему з поданих.

- 1) У першій нірці живе 10 мишей, у другій — 7, а в третій — 3. Скільки всього мишей живуть у цих нірках?

$$a + (b + c) = \begin{cases} (a + b) + c \\ (a + c) + b \end{cases}$$

$$a - (b + c) = \begin{cases} (a - b) - c \\ (a - c) - b \end{cases}$$

□ 2) У першій нірці живе 10 мишей, у другій — 7. Скільки всього мишей живуть у цих нірках?

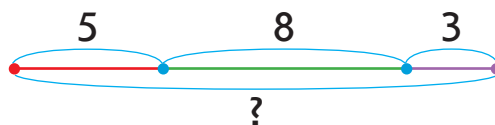
□ 3) У першій нірці живе 10 мишей, у другій — 7, а в третій — стільки, скільки у першій і другій разом. Скільки мишей живуть у третій нірці?

а) $\begin{array}{l} \text{I} - \square \\ \text{II} - \square \end{array} \} ?$

б) $\begin{array}{l} \text{I} - \square \\ \text{II} - \square \end{array} \} \text{III} - ?$

в) $\begin{array}{l} \text{I} - \square \\ \text{II} - \square \\ \text{III} - \square \end{array} \} ?$

4. Прочитай умову та розглянь схему. Доповни умову числовими даними. Постав запитання.

На сонечку гріються $\square$ жабок, $\square$ ящірок і $\square$ вужів.

5. Перевір, чи правильно визначено порядок виконання дій у виразах. Якщо є помилки, то виправ їх.

$$43 - (17 + 3) \quad (34 - 27) + 16 - (11 - 8) \quad 32 - (14 + 9) - 6$$

6. Зазнач у кружках порядок виконання дій у виразах. Знайди значення виразів.

$80 - (3 + 7)$	$19 + 1 - 10$
$74 + (34 - 30)$	$25 - 5 + 14$
$72 + (13 - 10)$	$69 - (29 + 40)$

Додавання на основі переставного закону

1.

Як можна розподілити суми на дві групи? Як доцільно міркувати при додаванні до меншого числа більшого?

$5+3$

$2+7$

$4+6$

$8+2$

$4+8$

$9+6$

$7+5$

$3+9$

Коли до меншого числа додають більше, зручніше переставити доданки.

2.

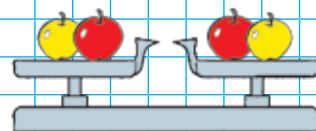
Закінчи розв'язання за схемами.

$$4+7 \begin{array}{c} \leftrightarrow \\ = 7+4 = (7+3)+1 = \dots + \dots = \dots \end{array}$$

$\swarrow \quad \searrow$
 $3+1$

$$6+8 \begin{array}{c} \leftrightarrow \\ = 8+6 = (\dots + \dots) + \dots = \dots + \dots = \dots \end{array}$$

$\swarrow \quad \searrow$
 $\dots + \dots$

3.

Поміняй місцями доданки та виконай додавання частинами.

$$4+8 = \dots + \dots = \dots + \dots + \dots = \dots + \dots = \dots$$

$\swarrow \quad \searrow$
 $\dots + \dots$

$$6+9 = \dots + \dots =$$

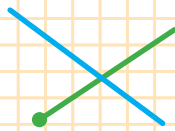
$\swarrow \quad \searrow$
 $\dots + \dots$

$$5+6 = \dots + \dots =$$

$\swarrow \quad \searrow$
 $\dots + \dots$

$$7+8 = \dots + \dots =$$

$\swarrow \quad \searrow$
 $\dots + \dots$

Знайди значення сум, користуючись правилом додавання суми до числа. Кожен крок розв'язування прокоментуй. Як слід міркувати при обчисленні значень різниць?

$6 + 5$

$14 - 7$

$7 + 5$

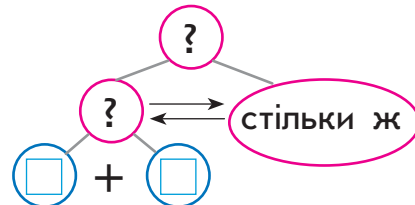
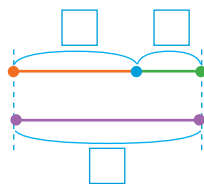
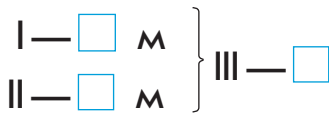
$12-6$

Прочитай задачу. Доповни її короткий запис і схеми.
Розв'яжи задачу.

□ За перший рік бобер побудував греблю завдовжки 3 м, за другий — 2 м, а за третій — стільки, скільки за два попередні роки разом. Скільки метрів греблі побудував бобер за третій рік?

Задача

Усно склади задачі за короткими записами. Чим відрізнятимуться розв'язання цих задач?

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - 6 \\ \text{II} - 4 \end{array} \right\} \text{III} - ?$$

$$\left. \begin{array}{l} \text{I} - 6 \\ \text{II} - 4 \\ \text{III} - 7 \end{array} \right\} ?$$

Задачі із зайвими числовими даними

1. Послухай задачу. Назви числові дані, достатні для відповіді на запитання задачі. Розв'яжи задачу.

Було — 5 к.

Втратили — ?, 2 к. і 1 к.

Залишилося — ?

□ Перша експедиція мандрівника Магеллана складалася з 5 кораблів. Затонуло 2 кораблі, 1 корабель захопили пірати. Скільки кораблів втратила експедиція?

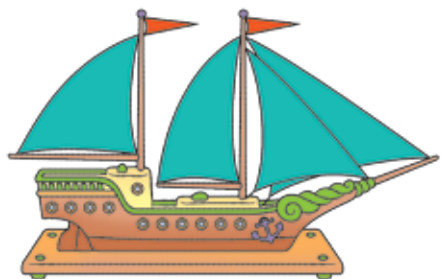
Зміни запитання так, щоб використати в розв'язанні число 5. Усно розв'яжи отриману задачу.

Оля поєднала умову поданої задачі зі зміненим запитанням і виконала короткий запис. Як ти гадаєш, яку задачу склала Оля? Що незвичного в короткому записі? Чи можемо ми однією арифметичною дією відповісти на запитання цієї задачі?

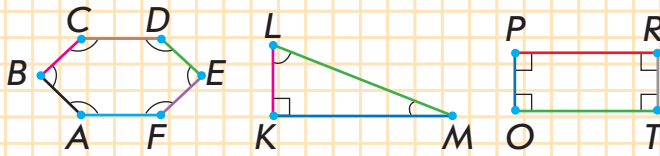

Існують задачі, на запитання яких **не можна** відповісти одразу, виконавши **лише одну** арифметичну дію.

2. Прочитай задачу. Назви числові дані, достатні для відповіді на запитання задачі. Які числові дані зайві?

□ Учитель і 3 учні майстрували вітрильник. На виготовлення корпусу корабля вони витратили 5 днів, а на вітрила — 2 дні. Скільки часу витратили майстри на вітрильник?

3.

Виконай обчислення за схемами з коментарем.

$$7 + 5 = \square + \square + \square = \square \square$$

$$\square + \square$$

$$11 - 7 = \square - \square - \square = \square$$

$$\square + \square$$

$$17 - 8 = \square$$

$$\square + \square$$

$$8 + 5 = \square \square$$

$$\square + \square$$

$$4 + 7 \Rightarrow \square + \square = \square \square$$

$$\square + \square$$

$$16 - 8 = \square$$

$$\square + \square$$

$$14 - 9 = \square - \square - \square = \square$$

$$\square + \square$$

$$8 + 4 = \square + \square + \square = \square \square$$

$$\square + \square$$

$$11 - 4 = \square$$

$$\square + \square$$

$$2 + 9 \Rightarrow \square + \square = \square \square$$

$$\square + \square$$

4.

Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Зменшуване	35	86		68	94		87		36	87	49		24	96
Від'ємник	13		24	37		52	66	34		26		35	13	
Різниця		62	55		72	32		34	25		37	24		75

5.

Порівняй іменовані числа.

$$5 \text{ м } 4 \text{ дм } \bigcirc 6 \text{ м } 2 \text{ дм}$$

$$4 \text{ дм } 2 \text{ см } \bigcirc 40 \text{ дм}$$

$$9 \text{ м } 7 \text{ дм } \bigcirc 9 \text{ м } 5 \text{ дм}$$

$$42 \text{ дм } 4 \text{ см } \bigcirc 43 \text{ дм}$$

$$3 \text{ дм } 5 \text{ см } \bigcirc 35 \text{ см}$$

$$23 \text{ м } \bigcirc 34 \text{ м}$$

6.

Перевір, чи правильно визначено порядок виконання дій у виразах.

$$47 - (32 + 12) + 4$$

$$(65 - 43) + 11 - (12 - 6)$$

Таблиці додавання чисел у межах 20

1. Вибери варіант і виконай обчислення за схемами.

I варіант

$$9 + 8 = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$11 - 5 = \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$16 - 7 = \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$12 - 3 = \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

II варіант

$$6 + 5 = \square\square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$17 - 9 = \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$13 - 5 = \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$17 - 8 = \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

2. Досліди, який компонент дії змінюється. На скільки? Як це впливає на результат? Закінчи обчислення.

$$\begin{array}{r} 6 + 2 = 8 \\ + 2 \quad \downarrow \quad \downarrow \\ 8 + 2 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 - 7 = 2 \\ - 1 \quad \downarrow \quad \downarrow \\ 8 - 7 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 - 4 = 1 \\ + 3 \quad \downarrow \quad \downarrow \\ 9 - 4 = \square \end{array}$$

3. Досліди, чому в рівностях однакові результати. Впиши пропущені доданки.

$$8 + 4 = 12$$

$$5 + 9 = 14$$

$$7 + 9 = 16$$

$$4 + 7 = 11$$

$$9 + 3 = 12$$

$$6 + 8 = 14$$

$$8 + \square = 16$$

$$\square + \square = 11$$

4. Розгадай «секрет» таблиць додавання.

$$9 + 2 = 11$$

$$8 + 3 = 11$$

$$7 + 4 = 11$$

$$6 + 5 = 11$$

$$9 + 3 = 12$$

$$8 + 4 = 12$$

$$7 + 5 = 12$$

$$6 + 6 = 12$$

$$9 + 4 = 13$$

$$8 + 5 = 13$$

$$7 + 6 = 13$$

$$9 + 5 = 14$$

$$8 + 6 = 14$$

$$7 + 7 = 14$$

$$9 + 6 = 15$$

$$8 + 7 = 15$$

$$9 + 7 = 16$$

$$8 + 8 = 16$$

$$9 + 8 = 17$$

$$9 + 9 = 18$$

♦ Зміна обох доданків при сталій сумі

!

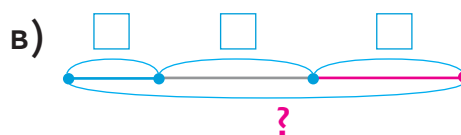
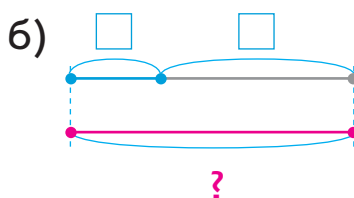
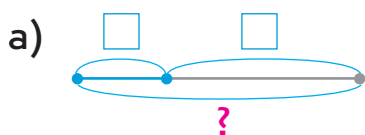
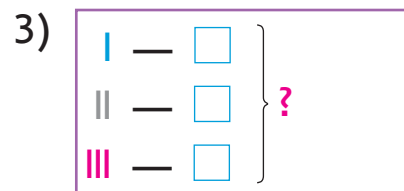
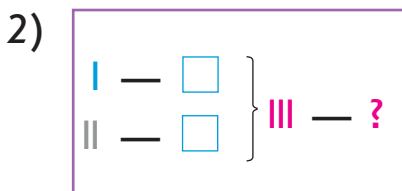
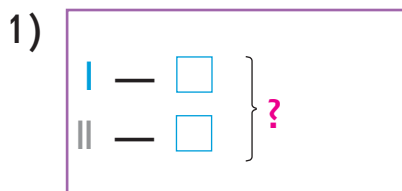
Якщо **перший доданок** $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ на кілька одиниць, а **другий доданок**, навпаки, $\frac{\text{зменшиться}}{\text{збільшиться}}$ на стільки ж одиниць, то **значення суми не зміниться**.

5. У Галинки є 12 гривень. Що вона може купити на ці гроші?

6. Добери до задачі опорну схему та схематичний рисунок. Доповни їх. Розв'яжи задачу усно.

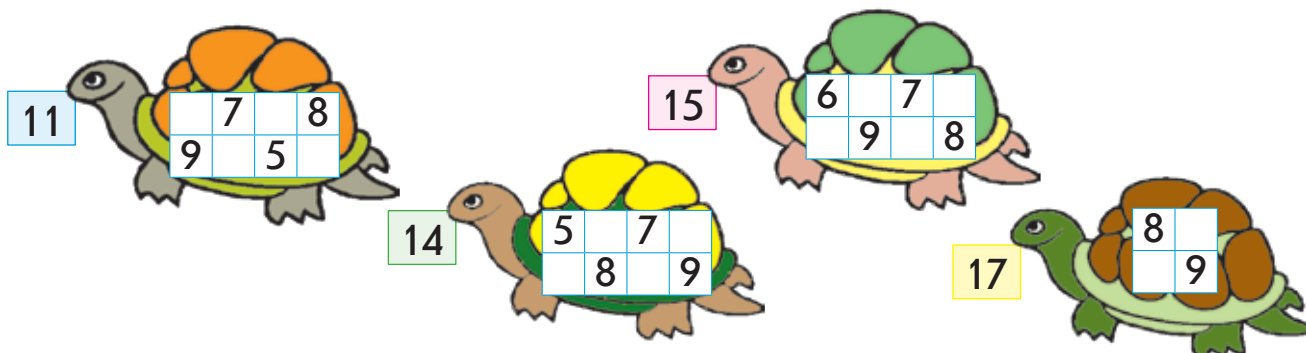
□ У бабусі 4 онучки та 7 онуків. Скільки пиріжків вона має випекти, щоб дати кожному по одному пиріжку?

Віднімання чисел на основі взаємозв'язку додавання і віднімання

1. Запиши склад чисел.

2. Заміни числа сумою.

$16 = . + 7$	$13 = . + 4$	$14 = . + 7$	$16 = . + 8$
$13 = . + 9$	$18 = . + 9$	$16 = . + 9$	$12 = . + 9$
$17 = . + 8$	$10 = . + 1$	$17 = . + 9$	$8 = . + 1$

3. Досліди рівності. Чому результат дорівнює першому доданку? Закінчи обчислення.

$$(5 + 9) - 9 = 5$$

$$(8 + 6) - 6 = \square$$

$$(7 + 9) - 9 = \square$$

$$(8 + 7) - 7 = 8$$

$$(9 + 4) - 4 = \square$$

$$(6 + 5) - 5 = \square$$

4. Знайди значення виразів за схемами.

$10 - 9 = (. + .) - 9 = .$ $\swarrow \searrow$ $. + 9$	$8 - 7 = (. + .) - 7 = .$ $\swarrow \searrow$ $. + 7$
$14 - 9 = (. + .) - 9 = .$ $\swarrow \searrow$ $. + 9$	$13 - 7 = (. + .) - 7 = .$ $\swarrow \searrow$ $. + 7$
$12 - 6 = (. + .) - 6 = .$ $\swarrow \searrow$ $. + 6$	$11 - 5 = (. + .) - 5 = .$ $\swarrow \searrow$ $. + 5$

♦ $a - b = c$, оскільки $c + b = a$

5. Знайди значення різниць за схемами із коментарем.

$$18 - 9 = \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$11 - 5 = \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$16 - 8 = \square$$

$$\begin{array}{c} \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$15 - 6 = \square$$

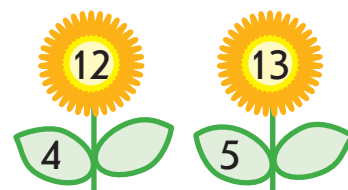
$$\begin{array}{c} \swarrow \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

6. Розглянь першу рівність. Що означає «від 11 відняти 6»? Знайди значення решти різниць за зразком.

$$11 - 6 = 5, \text{ оскільки } 5 + 6 = 11$$

$$12 - 4 = \square, \text{ оскільки } \square + 4 = 12$$

$$13 - 5 = \square, \text{ оскільки } \square + 5 = 13$$

Від числа a відняти число b — це означає знайти таке число c , яке в сумі з від'ємником дає зменшуване.

$$a - b = c, \text{ оскільки } c + b = a$$

7. Обчисли значення різниці за схемою.

$$14 - 8 = \square, \text{ оскільки } \square + 8 = 14.$$

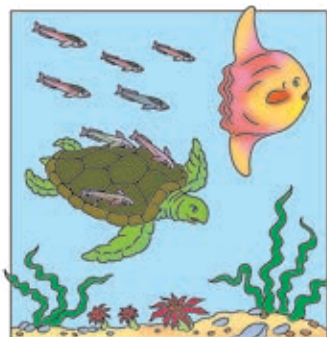
$$\begin{array}{c} \swarrow \searrow \\ \square + 8 \end{array}$$

$$12 - 7$$

$$15 - 9$$

$$17 - 8$$

8. Прочитай задачі. Чи є вони оберненими?

□ 1) На черепасі каталося 15 риб-прилипал. Скільки риб залишилося після того, як 5 із них прилипи до риби-місяця?

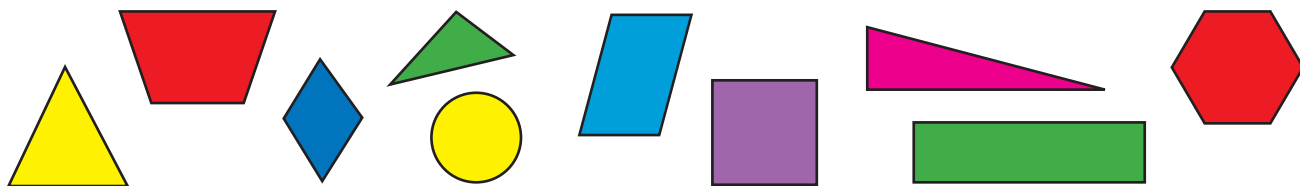
□ 2) На черепасі каталося 15 риб-прилипал. Після того як кілька з цих риб прилипи до риби-місяця, на черепасі залишилося 10 риб. Скільки риб-прилипал перебралися до риби-місяця?

Якщо можна, склади ще одну обернену задачу.

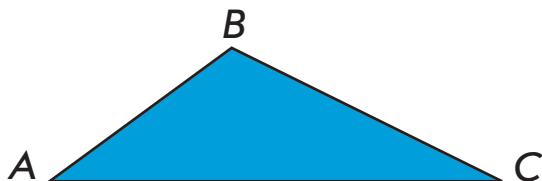

Периметр многокутника

1. Назви множину. Назви кожную підмножину. Розкажи, що ти знаєш про ці фігури.

2. Виміряй довжини сторін кожного многокутника та знайди їх суму.

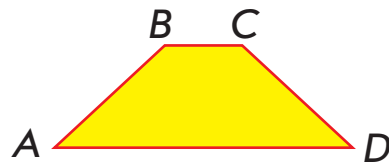

Сума довжин усіх сторін многокутника — це **периметр**.

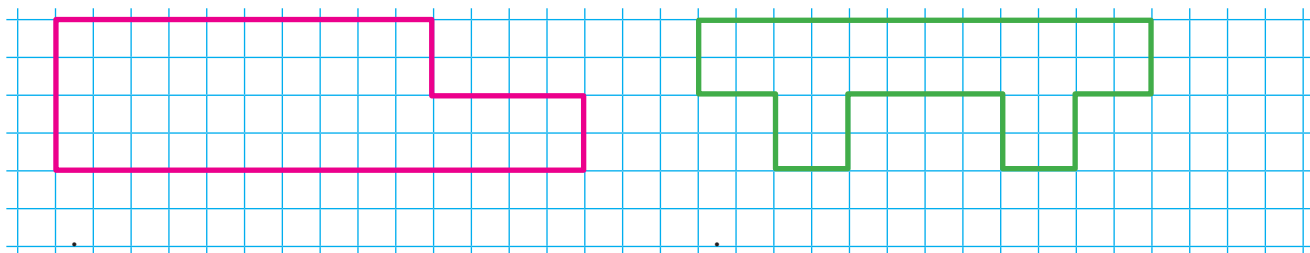
3. Назви ланки — відрізки ламаної. Яку фігуру обмежує ламана? Виміряй довжини ланок. Знайди довжину ламаної.

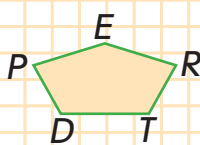
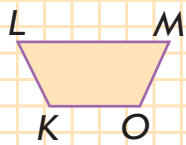
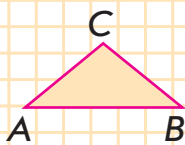

Периметр многокутника — це **довжина замкненої ламаної**, яка обмежує цей прямокутник.

4. Знайди периметр кожного многокутника, вважаючи, що дві клітинки — це 1 см.

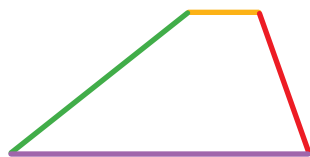

5.

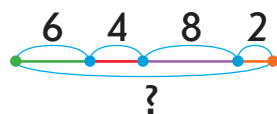
Миколка почав розв'язувати задачу. Закінчи розв'язання.

□ Сторони чотирикутника дорівнюють 6 см, 4 см, 8 см і 2 см. Знайди периметр фігури.

Задача

I — 6 см
II — 4 см
III — 8 см
IV — 2 см

6.

Знайди значення різниць за схемами з коментарем.

$$15 - 7 = \square, \text{ оскільки } \square + 7 = 15$$

$$11 - 5 = \square, \text{ оскільки } \square + 5 = 11$$

$$18 - 9 = \square, \text{ оскільки } \square + 9 = 18$$

$$16 - 8 = \square, \text{ оскільки } \square + 8 = 16$$

7.

Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Доданок	6		9		8
Доданок	7	8		7	4
Сума		14	18	15	

Зменшуване	17		13		16
Від'ємник	9	7		5	
Різниця		5	6	8	8

8.

Розстав дужки так, щоб виконувався зазначений порядок дій.

$$5 + 7 - 6 + 11$$

$$45 - 12 - 8 + 5 + 6$$

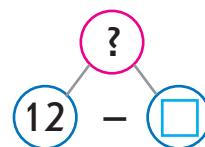

Задачі із числовими даними, яких бракує

1. Прочитай задачу. Що треба знати, щоб відповісти на її запитання? Доповни умову та схему аналізу задачі. Які інші числа можна дібрати до умови задачі? Яких чисел не повинно в ній бути?

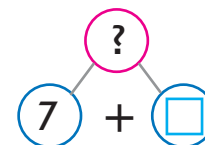
□ Чергові — Оля і Сашко — полили 12 рослин. Оля полила □ рослин, решту — Сашко. Скільки рослин полив хлопчик?

2. Розв'яжи задачу усно, скориставшись додатковою умовою. Доповни схему аналізу.

□ У вазі було 7 яблук і кілька груш. Скільки всього фруктів було у вазі?

Додаткова умова: груш на 2 більше, ніж яблук.

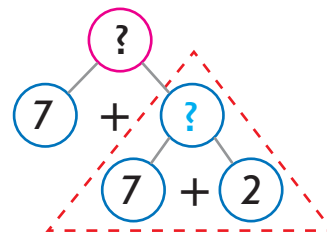
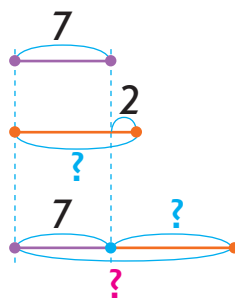

Оленка включила додаткову умову в текст задачі та спробувала розв'язати одержану задачу. Поясни записи дівчинки.

Задача

Ябл. — 7 шт.

Гр. — ?, на 2 шт. більше }

Задача, яка розв'язується однією дією, — проста задача.

♦ Проста задача

3.

У якому порядку виконують дії у виразах, які містять дужки? Закінчи обчислення за схемами.

$$55 - (8 + 4) = \dots$$

$$1) 8 + 4 = \dots$$

$$2) 55 - \dots = \dots$$

$$(11 - 6) + (6 + 8) = \dots$$

$$1) 11 - 6 = \dots$$

$$2) 6 + 8 = \dots$$

$$3) \dots + \dots = \dots$$

4.

Чим цікаві подані вирази? Знайди значення виразів і спробуй їх запам'ятати.

$$8 + 8$$

$$9 + 9$$

$$16 - 8$$

$$18 - 9$$

$$7 + 7$$

$$6 + 6$$

$$14 - 7$$

$$12 - 6$$

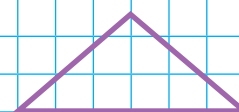
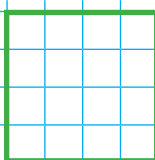
5.

Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Доданок	5		6		8		9		3		4	8		9
Доданок	9	4		8	4	5	9	4		7	9		5	6
Сума		14	12	17		11		12	11	16		13	14	

6.

Знайди периметр многокутників. Що цікавого можна помітити?

Дві послідовні задачі

1. Доповни умову задачі так, щоб можна було відповісти на запитання задачі.

□ У Юрчика було □ горіхів. 9 горіхів він дав білочці. Скільки горіхів залишилось у хлопчика?

Катруся виконала це завдання так:

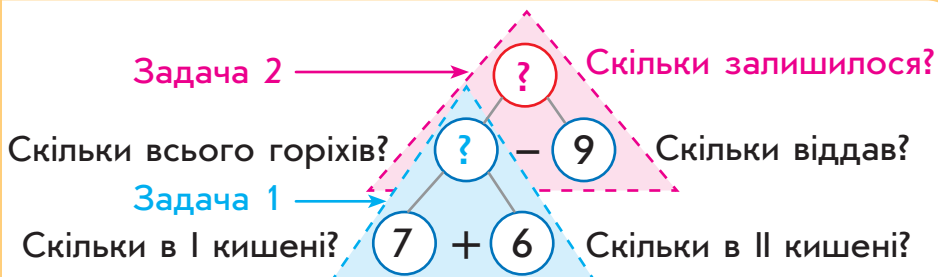
1) У Юрчика в одній кишені було 7 горіхів, а в другій — 6. Скільки всього горіхів було у хлопчика?

2) У Юрчика було □ горіхів. 9 горіхів він дав білочці. Скільки горіхів залишилось у хлопчика?

На запитання якої Катрусиної задачі можна відповісти відразу однією дією? Як ця задача пов'язана з іншою задачею?

Потім Катруся поєднала дві свої задачі в одну. Доповни умову та запитання цієї задачі. Прокоментуй її розв'язання за схемою аналізу.

□ У Юрчика в одній кишені було □ горіхів, а в другій — □. Він дав білочці □ горіхів. Скільки ... ?

Існують задачі, які складаються з двох простих задач.

- ♦ Віднімання:
- частинами
- на підставі взаємозв'язку дій додавання і віднімання

2. Знайди значення різниць різними способами.

$$17 - 9 = (. + 9) - 9 = .$$

$$. + .$$

$$17 - 9 = 17 - (7 + .) = .$$

$$. + .$$

$$15 - 7$$

$$. + .$$

$$15 - 7$$

$$. + .$$

3. Знайди невідомий компонент або результат арифметичної дії.

Зменшуване	12		14		16		18		15	45		67	12		13
Від'ємник	6	8		7		5		8	7		4	60		6	4
Різниця		7	7	5	9	7	9	8		33	7		4	5	

4. Зазнач у кружках порядок виконання дій. Обчисли за схемами, прокоментуй свої дії.

$$45 + (12 - 9) = . .$$

$$1) 12 - 9 = .$$

$$2) 45 + . = . .$$

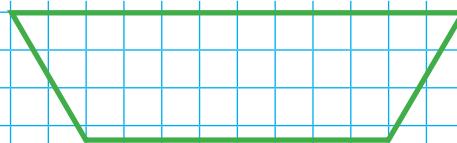
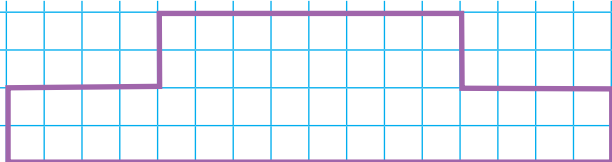
$$(7 + 5) + (11 - 4) = . .$$

$$1) 7 + 5 = . .$$

$$2) 11 - 4 = .$$

$$3) . . + . = . .$$

5. Знайди периметр кожного многокутника.

Таблиці віднімання чисел у межах 20

1.

Який компонент дії змінюється? Як саме? На скільки? Як ця зміна впливає на результат? Заповни клітинки.

$$\begin{array}{r} 5 + 6 = \square\square \\ + \square \downarrow \quad \downarrow + \square \\ 7 + 6 = \square\square \\ 8 + 6 = \square\square \\ - \square \downarrow \quad \downarrow - \square \\ 7 + 6 = \square\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 - 6 = \square \\ - \square \downarrow \quad \downarrow - \square \\ 8 - 6 = \square \\ 8 - 4 = \square \\ + \square \downarrow \quad \downarrow + \square \\ 13 - 4 = \square \end{array}$$

2.

Обчисли значення різниць різними способами.

$$\begin{array}{l} 11 - 4 = (7 + 4) - 4 = . \\ 11 - 4 = (11 - 1) - 3 = . \end{array}$$

3.

Перевір, чи правильно складено таблиці віднімання. Що змінюється? Як ця зміна впливає на значення різниці?

$11 - 2 = 9$

$11 - 3 = 8$

$11 - 4 = 7$

$11 - 5 = 6$

$11 - 6 = 5$

$11 - 7 = 4$

$11 - 8 = 3$

$11 - 9 = 2$

$12 - 3 = 9$

$12 - 4 = 8$

$12 - 5 = 7$

$12 - 6 = 6$

$12 - 7 = 5$

$12 - 8 = 4$

$12 - 9 = 3$

$13 - 4 = 9$

$13 - 5 = 8$

$13 - 6 = 7$

$13 - 7 = 6$

$13 - 8 = 5$

$13 - 9 = 4$

$14 - 5 = 9$

$14 - 6 = 8$

$14 - 7 = 7$

$14 - 8 = 6$

$14 - 9 = 5$

$17 - 8 = 9$

$17 - 9 = 8$

$18 - 9 = 9$

$15 - 6 = 9$

$15 - 7 = 8$

$15 - 8 = 7$

$15 - 9 = 6$

$16 - 7 = 9$

$16 - 8 = 8$

$16 - 9 = 7$

Якщо від'ємник збільшиться на кілька одиниць,
то значення різниці, навпаки, зменшиться
на стільки ж одиниць.

♦ Залежність різниці від зміни від'ємника

4. Перевір, чи правильно учень обчислив значення виразів.

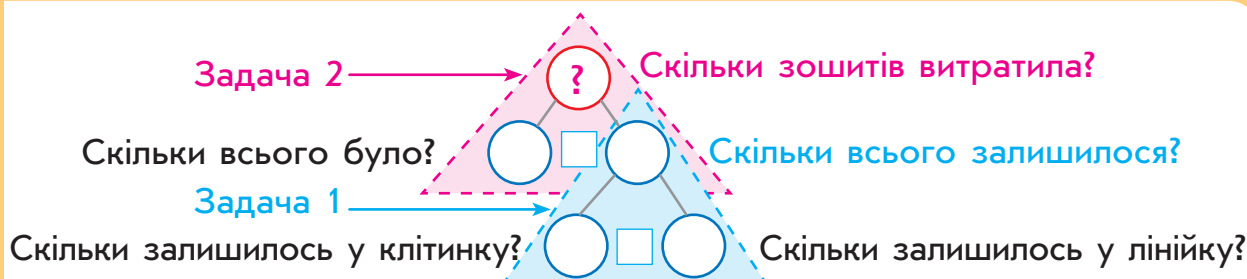
$28 - 11 + (16 - 8) = 24$	$(12 - 9) + 16 - (6 + 7) = 6$
1) $16 - 8 = 7$	1) $6 + 7 = 13$
2) $28 - 11 = 17$	2) $16 - 13 = 3$
3) $17 + 7 = 24$	3) $12 - 9 = 3$
	4) $3 + 3 = 6$

5. Прочитай задачу. Що достатньо знати, щоб відповісти на її запитання?

□ Наталочці тато купив усього 27 зошитів. До кінця семестру в неї залишилося 2 зошити в лінійку і 5 зошитів у клітинку. Скільки всього зошитів залишилося в Наталочки?

Яке число не використовується в розв'язанні? Зміни запитання так, щоб це число було використане.

Поясни міркування за схемою аналізу та доповни її. Розкажи першу та другу прості задачі. Чи є зв'язок між цими задачами?

Вираз зі змінною

1. Математичний диктант.

1)	3)	5)
2)	4)	6)

2. Прочитай вирази в кожному стовпчику. Що в них спільного? Що змінюється? Як називають такі записи?

8 + 3	Числові вирази	11 - 2
8 + 4		11 - 3
<u>8 + 5</u>		<u>11 - 4</u>
8 +		11 -

Замість віконечка можна записати букву — a , b , c ...
Це — змінна.

Змінну позначають буквою.
Вираз $a + 5$ — **вираз зі змінною**.

Прочитай вирази зі змінною: $8 + a$ $11 - b$ $14 + c$

Розглянь, як знайти значення виразу $8 + a$, якщо $a = 3$.

Якщо $a = 3$, то $8 + a = 8 + 3 = 11$ ← значення виразу зі змінною
↑
значення змінної

3. Знайди значення виразу зі змінною. Яких інших значень може набувати змінна b у цьому виразі?

$12 - b$, якщо $b = 3$

$12 - b$, якщо $b = 4$

$12 - b$, якщо $b = 6$

Якщо $b = 3$, то $12 - b = 12 - 3 = \square$

Якщо $b = 4$, то $12 - b = 12 - 4 = \square$

Якщо $b = 6$, то $12 - b = 12 - 6 = \square$

- ♦ Значення змінної
- ♦ Значення виразу зі змінною

4.

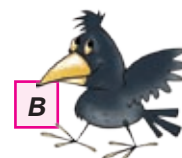
Знайди значення виразу зі змінною: $7 + b$, якщо $b = 5$; $b = 7$; $b = 9$; $b = 6$. Задай інші значення змінної та запропонуй однокласникам знайти значення виразу.

Якщо $b = 5$, то $7 + b = 7 + \square = \square\square$

Якщо $b = 7$, то $7 + b = 7 + \square = \square\square$

Якщо $b = 9$, то $7 + b = 7 + \square = \square\square$

Якщо $b = 6$, то $7 + b = 7 + \square = \square\square$

5.

Розв'яжи задачу.

☐ Ведмедик Умка з'їв 6 порцій вершкового морозива, а фруктового — на 5 порцій більше. Скільки порцій фруктового морозива з'їв Умка?

Зміни умову так, щоб відповісти на запитання: «Скільки всього порцій морозива з'їв ведмедик?»

6.

Постав запитання до поданих умов.

☐ 1) Після того як слон випив із бідона 4 л води, у бідоні ще залишилося 5 л води.

☐ 2) У двох дуплах живе 10 сов, причому в одному з них — 5 сов.

☐ 3) У парку катали дітей 7 коней і 5 поні.

☐ 4) Жирафа-мама дістала 8 гілок, а жирафеня — на 7 гілок менше.

☐ 5) Пелікан упіймав 6 рибин, фламінго — 4, а баклан зловив стільки риб, скільки пелікан і фламінго разом.

7.

Виміряй сторони підручника або зошита. Знайди його периметр. Поцікався, які результати одержали твої однокласники.

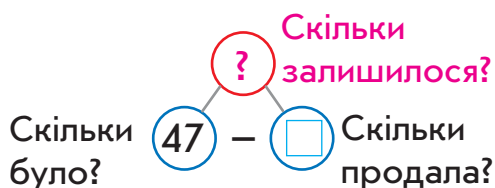
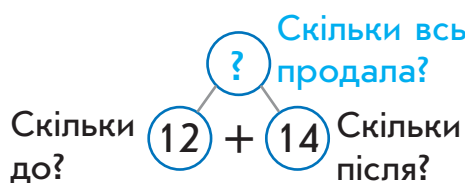
Задачі з двома запитаннями

1.

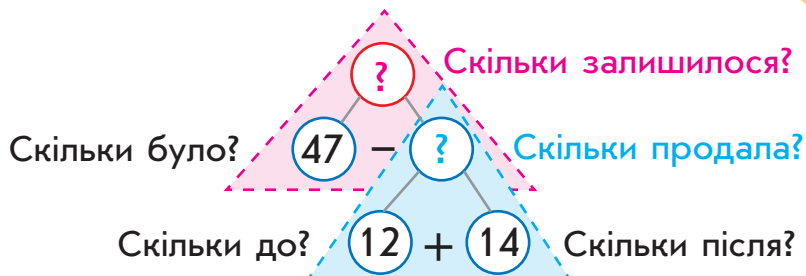
Прочитай задачу. Чим вона незвичайна? Чи має значення, в якому порядку відповідати на запитання задачі?

□ Тітонька Галина принесла на базар 47 рибин — бичків. До обіду вона продала 12 бичків, а після обіду — 14. Скільки всього бичків продала тітонька Галина? Скільки бичків у неї залишилося?

Орися в ході розв'язування задачі міркувала так.

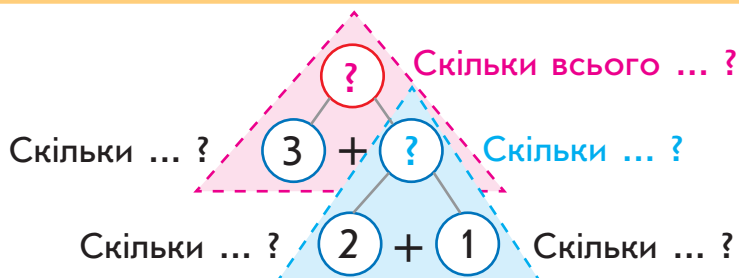
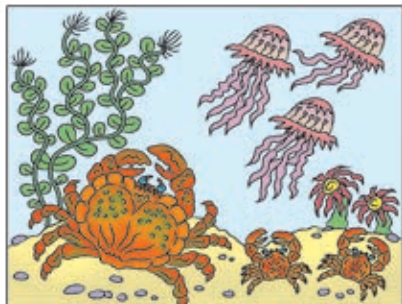
А Маринка зробила таку схему аналізу. Поясни хід міркувань дівчинки.

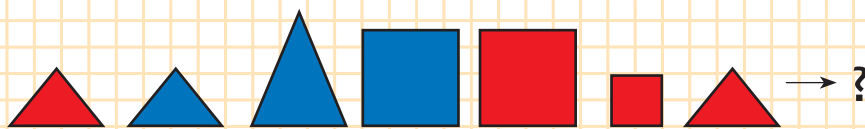

Розбий цю задачу на дві прості. Розкажи кожну. У якому порядку вони мають розв'язуватися?

2.

Склади задачу з двома запитаннями за схемою аналізу.

3.

Перевір, чи правильно Оксанка знайшла значення виразів зі змінною.

$13 - c$, якщо $c = 7$. Якщо $c = 7$, то $13 - c = 13 - 7 = 6$.

$a - 6$, якщо $a = 12$. Якщо $a = 12$, то $12 - a = 12 - 6 = 5$.

4.

Знайди значення виразу зі змінною: $b + 7$. Яких інших значень може набувати змінна в цьому виразі?

Значення змінної b	Значення виразу зі змінною: $b + 7$
3	$3 + 7 = \square\square$
4	$\square\square\square\square$
5	$\square\square\square\square$
6	$\square\square\square\square$

5.

Згадай, у якому порядку виконують дії у виразі, що містить дужки. Виправ помилки, якщо вони є.

$$39 - 24 + (9 + 5) = 19$$

1) $9 + 5 = 14$

2) $39 - 24 = 15$

3) $15 + 14 = 19$

$$(14 - 7) + 6 - (8 - 5) = 10$$

1) $14 - 7 = 7$

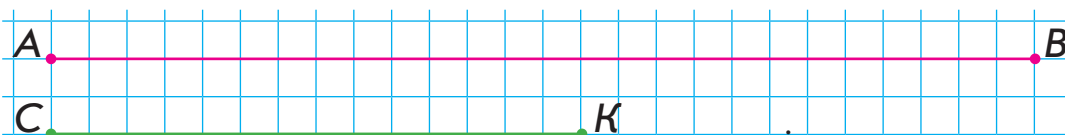
2) $8 - 5 = 3$

3) $6 - 3 = 3$

4) $7 + 3 = 10$

6.

На скільки відрізок AB довший за відрізок CK ?

Залежність результату від зміни компонента дії

1.

Чи правильно знайшли значення виразів зі змінною? Який компонент змінюється в кожному стовпчику? Як саме? На скільки? Як ця зміна впливає на результат?

$$k=4 \quad k+7=4+7=11$$

$$k=6 \quad k+7=6+7=13$$

$$m=12 \quad m-8=12-8=4$$

$$m=11 \quad m-8=11-8=3$$

$$c=8 \quad 6+c=6+8=14$$

$$c=6 \quad 6+c=6+6=12$$

$$p=5 \quad 12-p=12-5=7$$

$$p=9 \quad 12-p=12-9=3$$

Якщо $\frac{\text{один з доданків}}{\text{зменшуване}}$ **збільшиться** (**зменшиться**) на

кілька одиниць, то значення $\frac{\text{суми}}{\text{різниці}}$ так само **збільшиться** (**зменшиться**) на стільки ж одиниць.

Якщо від'ємник $\frac{\text{збільшиться}}{\text{зменшиться}}$ на кілька одиниць,

то значення $\frac{\text{зменшиться}}{\text{збільшиться}}$ різниці, навпаки, $\frac{\text{зменшиться}}{\text{збільшиться}}$ на стільки ж одиниць.

2.

Який компонент змінюється в кожному стовпчику? На скільки? Як це впливає на результат? Доповни записи.

$$\begin{array}{r} 8+5=13 \\ +4 \downarrow \quad \downarrow + \square \\ 12+5=\square\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9-6=3 \\ +3 \downarrow \quad \downarrow + \square \\ 12-6=\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11-5=6 \\ +2 \downarrow \quad \downarrow - \square \\ 11-7=\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9+7=16 \\ -3 \downarrow \quad \downarrow - \square \\ 9+4=\square\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14-9=5 \\ -6 \downarrow \quad \downarrow + \square \\ 14-3=\square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 17-8=9 \\ -6 \downarrow \quad \downarrow - \square \\ 11-8=\square \end{array}$$

3.

З'ясуй, який компонент змінюється в кожному стовпчику. Як ця зміна впливає на результат? Знайди значення другого виразу в стовпчику, користуючись визначеною закономірністю.

$$\begin{array}{r} 13 - 7 = 6 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 15 - 7 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 + 8 = 14 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 6 + 5 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 - 7 = 5 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 12 - 9 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 + 5 = 12 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 9 + 5 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 16 - 8 = 8 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 16 - 6 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15 - 9 = 6 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 11 - 9 = \square \end{array}$$

4.

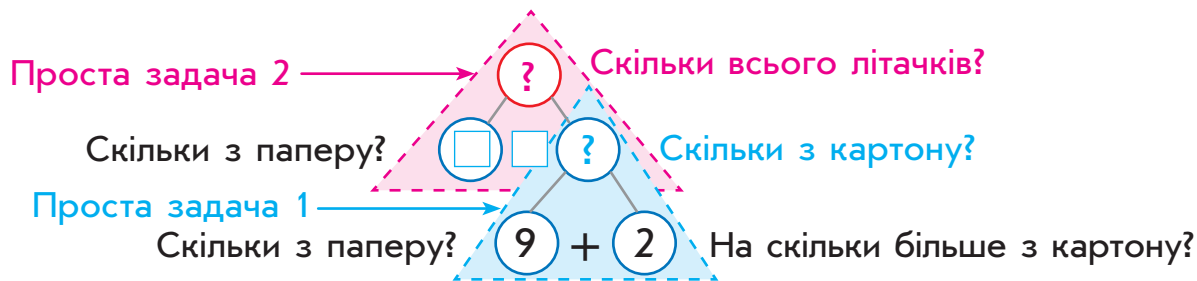
Прочитай задачу. На яке запитання можна відповісти відразу? На яке — потім?

□ Володя склав 9 літаків із тонкого паперу, а з картону — на 2 більше. Скільки літаків склав Володя з картону? Скільки всього літаків склав хлопчик?

Розкажи першу просту задачу. Розкажи другу просту задачу.

Поясни міркування за схемою аналізу, доповни її.

► Зміни запитання другої простої задачі так, щоб вона розв'язувалася дією віднімання.

Залежність результату від зміни компонента дії

1.

Який компонент змінюється в кожному стовпчику? Як саме? На скільки? Як ця зміна впливає на результат? Заповни клітинки.

$$\begin{array}{c} 5 + 7 = 12 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 8 + 7 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 13 - 8 = 5 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 15 - 8 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 12 - 4 = 8 \\ \quad ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 12 - 7 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 6 + 8 = 14 \\ \quad ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 6 + 5 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 16 - 9 = 7 \\ \quad ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 16 - 6 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 15 - 8 = 7 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 11 - 8 = \square \end{array}$$

2.

Значення якого виразу в стовпчику зручніше обчислити? Обчисли його. Знайди значення іншого виразу, користуючись залежністю результату від зміни компонента.

$$\begin{array}{c} 6 + 7 = \square \\ ? \updownarrow \quad \updownarrow ? \\ 6 + 10 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 12 - 8 = \square \\ ? \updownarrow \quad \updownarrow ? \\ 12 - 10 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 9 + 4 = \square \\ ? \updownarrow \quad \updownarrow ? \\ 10 + 4 = \square \end{array}$$

3.

Як треба змінити доданки, щоб значення суми залишилося незмінним? Заповни клітинки.

$$\begin{array}{c} 6 + 9 = 15 \\ ? \downarrow \quad ? \downarrow \\ 8 + 7 = 15 \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 4 + 7 = 11 \\ -1 \downarrow \quad ? \downarrow \\ 3 + \square = 11 \end{array}$$

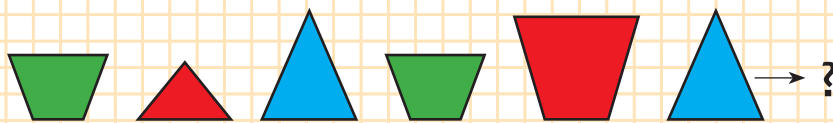
$$\begin{array}{c} 6 + 6 = 12 \\ ? \downarrow \quad ? \downarrow \\ \square + 9 = 12 \end{array}$$

4.

Розв'яжи задачу усно. Чи пов'язані між собою запитання?

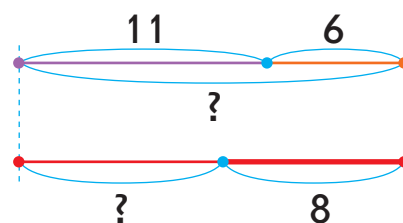
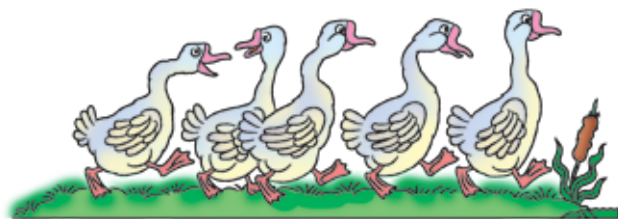
☐ У бабусі 11 білих і 6 сірих гусей. Скільки всього гусей у бабусі? На скільки більше білих гусей, ніж сірих?

Катруся спробувала змінити задачу так, щоб вона містила два пов'язаних між собою запитання. Чи можна з нею погодитись? Поясни свою думку.

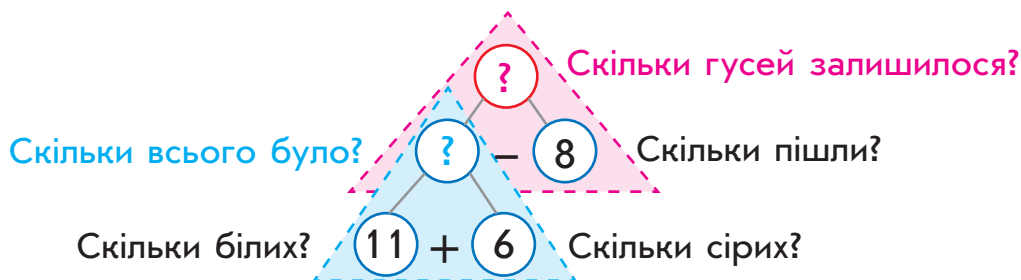
□ У бабусі 11 білих і 6 сірих гусей. 8 гусей пішли на річку. Скільки всього було гусей у бабусі? Скільки гусей залишилося на подвір'ї?

Поясни, що позначають відрізки на схемі.

Розкажи першу та другу прості задачі.

Поясни міркування за схемою аналізу.

5. Знайди значення виразів.

$$4 \text{ см} + 7 \text{ см} = \square \square \underline{\hspace{1cm}}$$

$$15 \text{ дм} - 8 \text{ дм} = \square \underline{\hspace{1cm}}$$

$$12 \text{ дм} + 32 \text{ дм} = \square \square \underline{\hspace{1cm}}$$

$$48 \text{ м} - 34 \text{ м} = \square \square \underline{\hspace{1cm}}$$

$$6 \text{ см} + 8 \text{ см} = \square \square \underline{\hspace{1cm}}$$

$$16 \text{ дм} - 7 \text{ дм} = \square \underline{\hspace{1cm}}$$

$$39 \text{ дм} - 38 \text{ дм} = \square \underline{\hspace{1cm}}$$

$$81 \text{ м} + 12 \text{ м} = \square \square \underline{\hspace{1cm}}$$

6. Обчисли усно значення виразу зі змінною: $67 - a$, якщо $a = 14$; $a = 26$; $a = 52$; $a = 66$.

Порівняння математичних виразів

1.

Який компонент змінюється в кожному стовпчику? Як ця зміна впливає на результат? Доповни рівності.

$$\begin{array}{c} 11 - 7 = 4 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 15 - 7 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 6 + 5 = 11 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 3 + 5 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 14 - 8 = 6 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 14 - 6 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 + 5 = 13 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 5 + 3 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 13 - 4 = 9 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 13 - 8 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 17 - 9 = 8 \\ ? \downarrow \quad \downarrow ? \\ 14 - 9 = \square \end{array}$$

2.

Значення якого виразу в стовпчику зручніше обчислити? Обчисли його. Знайди значення іншого виразу, користуючись залежністю результату від зміни компонента.

$$\begin{array}{c} 5 + 9 = \square \square \\ ? \updownarrow \quad \updownarrow ? \\ 5 + 10 = \square \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 11 - 8 = \square \\ ? \updownarrow \quad \updownarrow ? \\ 11 - 10 = \square \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 8 + 3 = \square \square \\ ? \updownarrow \quad \updownarrow ? \\ 10 + 3 = \square \square \end{array}$$

3.

Розглянь вирази в кожній парі. Що змінюється? Як ця зміна впливає на результат? Порівняй вирази, скориставшись визначеною закономірністю.

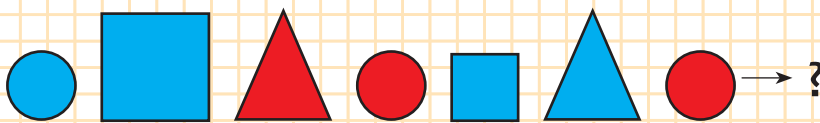
$6 + 7 \bigcirc 8 + 7$	$12 - 8 \bigcirc 12 - 5$
$11 - 3 \bigcirc 12 - 3$	$14 - 9 \bigcirc 14 - 6$
$9 + 4 \bigcirc 6 + 4$	$17 - 9 \bigcirc 12 - 9$

4.

Порівняй вирази, попередньо обчисливши їхні значення.

$8 + 4 \bigcirc 12 - 6$	$16 - 9 \bigcirc 13 - 4$
$6 - 5 \bigcirc 7 + 4$	$15 + 4 \bigcirc 40 - 20$

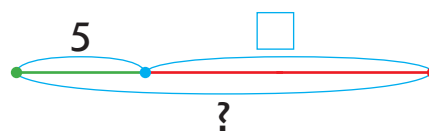
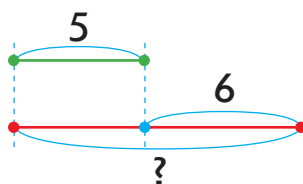

5. Розв'яжи усно послідовні задачі. Поясни, що позначають відрізки на схемах.

□ 1) У гаражі 5 мопедів, а легкових машин — на 6 більше. Скільки легкових машин у гаражі?

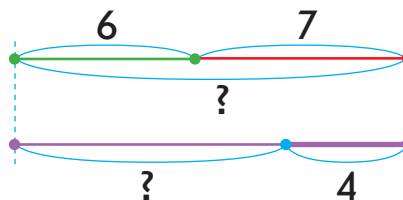
□ 2) У гаражі 5 мопедів і □ легкових машин. Скільки всього транспортних засобів у гаражі?

6. Постав до умови два пов'язаних між собою запитання.

□ У гаражі було 6 вантажівок і 7 легкових машин. 4 машини поїхали.

Прокоментуй розв'язання задачі з двома запитаннями за поданою схемою.

Перекажи першу та другу прості задачі.
Поясни міркування за схемою аналізу. Доповни її.

Проста задача 2 — Скільки залишилося?

Скільки було машин? Скільки поїхали?

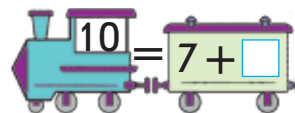
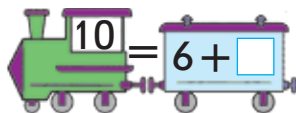
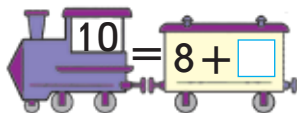
Проста задача 1 — Скільки легкових?

Скільки вантажівок?

Прийом округлення

1. Доповни числа до 10.

Числа **5, 6, 7, 8, 9** у натуральному ряді розташовані «близько» до числа 10, тому їх **зручно доповнювати до 10**.

2.

Значення якого виразу в стовпчику зручніше обчислити? Обчисли його. Знайди значення іншого виразу, користуючись залежністю результату від зміни компонента.

$$4 + 8 = \square \square$$

$$4 + 10 = \square \square$$

$$12 - 6 = \square$$

$$12 - 10 = \square$$

$$7 + 4 = \square \square$$

$$10 + 4 = \square \square$$

3.

Розглянь кожний запис. Подумай, як змінився один із компонентів. Як ця зміна вплине на результат? Що треба зробити, щоб результат залишився тим самим? Закінчи складання істинних рівностей.

$$3 + 9 = 3 + 10 - .$$

$$11 - 8 = 11 - 10 + .$$

$$14 - 7 = 14 - 10 .$$

$$8 + 5 = 10 + 5 .$$

$$6 + 6 = 6 + 10 .$$

$$16 - 9 = 16 - 10 .$$

$$12 - 5 = 12 - 10 .$$

$$6 + 7 = 6 + 10 .$$

$$9 + 4 = 10 + 4 .$$

$$13 - 7 = 13 - 10 .$$

$$8 + 8 = 8 + 10 .$$

$$13 - 9 = 13 - 10 .$$

♦ 5, 6, 7, 8, 9 —
числа, близькі до 10

4. Розглянь, як учень знайшов значення виразів способом округлення. Прокоментуй розв'язання. Які дії і в якому порядку слід виконати?

$$5 + 7 = 5 + 10 - 3 = 15 - 3 = 12$$

$$11 - 8 = 11 - 10 + 2 = 1 + 2 = 3$$

$$15 - 6 = 15 - 10 + 4 = 5 + 4 = 9$$

$$9 + 5 = 10 + 5 - 1 = 15 - 1 = 14$$

Пам'ятка

Спосіб округлення

Якщо один із доданків (або від'ємник) — 5, 6, 7, 8, 9, то:

1. Замінюю доданок від'ємник близьким круглим числом 10.
2. Додаю Віднімаю 10. Дивлюся, на скільки більше додали відняли.
3. Віднімаю Додаю стільки ж одиниць.
4. Називаю результат.

Наприклад:

$$7 + 5 = 10 + 5 - 3 = 15 - 3 = 12$$

$$11 - 8 = 11 - 10 + 2 = 1 + 2 = 3$$

5. Користуючись пам'яткою, закінчи розв'язання та прокоментуй його.

$$4 + 8 = 4 + 10 - \square$$

$$11 - 9 = 11 - 10 + \square$$

$$9 + 7 = 10 + 7 - \square$$

6. Поєднай послідовні задачі в одну з двома запитаннями.

□ 1) У Сашка 7 марок із зображенням тварин, а марок із серії «Міста світу» — на 4 більше. Скільки у Сашка марок із серії «Міста світу»?

□ 2) У Сашка 7 марок із зображенням тварин і □ марок із серії «Міста світу». Скільки всього марок у Сашка?

Додавання і віднімання чисел різними способами

1. Знайди значення виразів, застосовуючи спосіб округлення.

$$11 - 6 = .$$

$$4 + 8 = .$$

$$12 - 7 = .$$

$$9 + 3 = .$$

2. Оленка скоротила запис розв'язання. Прокоментуй його та закінчи обчислення.

$$\begin{array}{r} 10 \\ 5 + 6 = 15 - 4 = . \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10 \\ 18 - 9 = 8 + 1 = . \end{array}$$

3. Прокоментуй та закінчи обчислення сум двома способами за схемами.

$$7 + 5 = .$$

$$8 + 8 = .$$

$$\begin{array}{r} 7 + 5 = . \\ \swarrow \quad \searrow \\ . + . \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 + 8 = . \\ \swarrow \quad \searrow \\ . + . \end{array}$$

4. Обчисли значення різниць трьома способами за схемами.

$$15 - 6 = .$$

$$11 - 7 = .$$

$$\begin{array}{r} 15 - 6 = . \\ \swarrow \quad \searrow \\ . + . \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 - 7 = . \\ \swarrow \quad \searrow \\ . + . \end{array}$$

$$15 - 6 = .$$

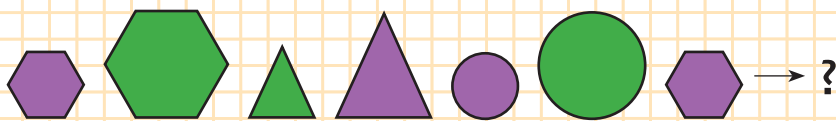
$$11 - 7 = .$$

$$\begin{array}{r} 15 - 6 = . \\ \swarrow \quad \searrow \\ . + . \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 11 - 7 = . \\ \swarrow \quad \searrow \\ . + . \end{array}$$

$$15 - 6 = .$$

$$11 - 7 = .$$

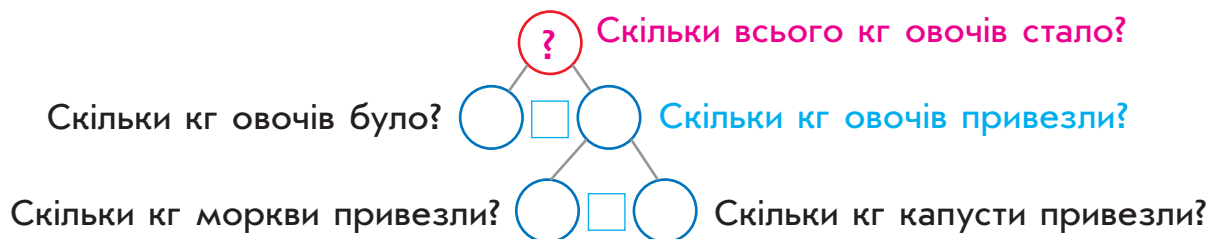

5. Постав два взаємопов'язаних запитання до умови.

□ У їдальні було 2 кг овочів. Привезли ще 7 кг моркви та 8 кг капусти.

Прокоментуй розв'язування за схемою аналізу. Доповни її.

Розкажи першу просту задачу; другу просту задачу. Покажи опорну схему кожної задачі на вкладці 1.

6. Добери умову до запитання. Розв'яжи усно одержану задачу.

Скільки всього дітей займаються танцями?

- 1) Танцями займаються 24 дитини, з них 13 хлопчиків.
- 2) Танцями займаються 12 хлопчиків і 13 дівчаток.
- 3) Танцями займаються 7 хлопчиків, а дівчаток — на 2 більше.
- 4) Танцями займаються 11 хлопчиків, а дівчаток — на 4 менше.

7. Порівняй вирази.

$9 + 5$	$\bigcirc$	$9 + 6$	$6 + 9$	$\bigcirc$	$9 + 6$
$11 + 5$	$\bigcirc$	$11 - 7$	$15 - 8$	$\bigcirc$	$16 - 8$

Віднімання на основі правила віднімання числа від суми

1. Знайди значення виразів за схемами.

$$8 + 4 = 8 + (\dots + \dots) = (\dots + \dots) + \dots = \dots + \dots = \dots$$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 8 \quad 4 \\ \diagdown \quad \diagup \\ \dots \quad \dots \\ + \end{array}$

$$11 - 3 = 11 - (\dots + \dots) = (\dots - \dots) - \dots = \dots - \dots = \dots$$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 11 \quad 3 \\ \diagdown \quad \diagup \\ \dots \quad \dots \\ + \end{array}$

2. Пригадай, як додавати суму до числа; віднімати суму від числа. Знайди значення виразів усно.

$6 + (4 + 3)$

$8 + (6 + 2)$

$12 - (2 + 3)$

$15 - (3 + 5)$

$9 + (1 + 7)$

$7 + (4 + 3)$

$11 - (7 + 1)$

$13 - (4 + 3)$

3. Закінчи розв'язання. Поясни свої дії.

$(10 + 3) - 4 = (10 - 4) + 3 = \dots$

$(10 + 5) - 7 = (10 - 7) + 5 = \dots$

$$(a + b) - c = \begin{cases} (a - c) + b \\ (b - c) + a \end{cases}$$

Щоб відняти число від суми двох чисел, достатньо відняти це число від одного доданка і до одержаного результату додати інший доданок.

4. Знайди значення виразів за схемами. Прокоментуй розв'язання.

$$12 - 4 = (10 + 2) - 4 = 6 + \square = \square$$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 12 \quad 4 \\ \diagdown \quad \diagup \\ 10 \quad 2 \\ + \end{array}$

$$14 - 6 = (10 + \square) - \square = \square + \square = \square$$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 14 \quad 6 \\ \diagdown \quad \diagup \\ 10 \quad \square \\ + \end{array}$

$$12 - 5 = 10 + \square - 5 = \square + \square = \square$$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 12 \quad 5 \\ \diagdown \quad \diagup \\ 10 \quad \square \\ + \end{array}$

$$11 - 3 = \square + \square - 3 = \square + \square = \square$$

$\begin{array}{c} \diagup \quad \diagdown \\ 11 \quad 3 \\ \diagdown \quad \diagup \\ 10 \quad \square \\ + \end{array}$

$$\diamond (a+b)-c = \begin{cases} (a-c)+b \\ (b-c)+a \end{cases}$$

5. Порівняй вирази без обчислень.

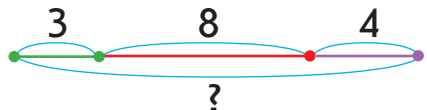
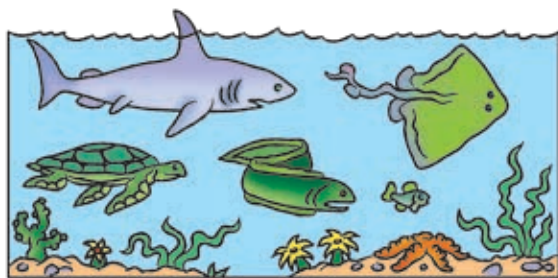

$$\begin{array}{ll} 12-4 \bigcirc 12-5 & 17-8 \bigcirc 17+8 \\ 13-6 \bigcirc 13-4 & 11-5 \bigcirc 21-5 \end{array}$$

6. Зазнач у кружках порядок виконання дій у виразах. Знайди значення виразів, користуючись підказками.

$$\begin{array}{ll} 11+(10-6)-8 & 14-7+(9-5) \\ 1) \quad . & 1) \quad . \\ 2) \quad . & 2) \quad . \\ 3) \quad . & 3) \quad . \end{array}$$

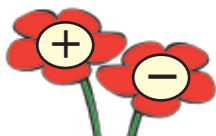
7. Прочитай задачу. Виділи числові дані, необхідні для відповіді на її запитання. Розв'яжи задачу.

□ В океанаріумі живе 3 акули, 8 скатів, 4 мурени, 5 черепах, а крабів — стільки, скільки акул і скатів разом. Скільки крабів живе в океанаріумі?

Склади запитання до задачі за поданою схемою. Знайди відповідь на це запитання.

8. Встав такі знаки арифметичних дій, щоб утворились істинні рівності.

$$9 \bigcirc 3 \bigcirc 4 = 8$$

$$12 \bigcirc 9 \bigcirc 5 = 8$$

$$17 \bigcirc 4 \bigcirc 5 = 8$$

$$6 \bigcirc 8 \bigcirc 6 = 8$$

$$12 \bigcirc 3 \bigcirc 1 = 8$$

$$11 \bigcirc 6 \bigcirc 3 = 8$$

Віднімання різними способами

1. Виконай обчислення за схемами різними способами. Чим вони відрізняються?

$$11 - 4 = 11 - \square - \square = \square - \square = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$

$$11 - 4 = \square + \square - 4 = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$

$$11 - 4 = \square + \square - 4 = \square + \square = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$

$$15 - 7 = 15 - \square - \square = \square - \square = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$

$$15 - 7 = \square + \square - 7 = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$

$$15 - 7 = \square + \square - 7 = \square + \square = \square$$

$\begin{array}{c} \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$

Чи можна застосувати спосіб округлення? Якщо ні, заміни від'ємник на такий, щоб можна було застосувати спосіб округлення. Знайди значення отриманої різниці.

2. Знайди значення виразів зручним для тебе способом.

$7 + 5$

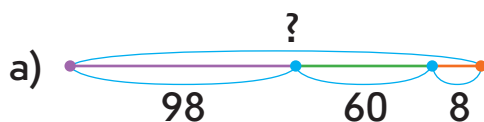
$12 - 9$

$16 - 7$

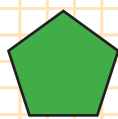
$4 + 8$

3. Добери до задачі схему. Якою дією відповімо на друге запитання?

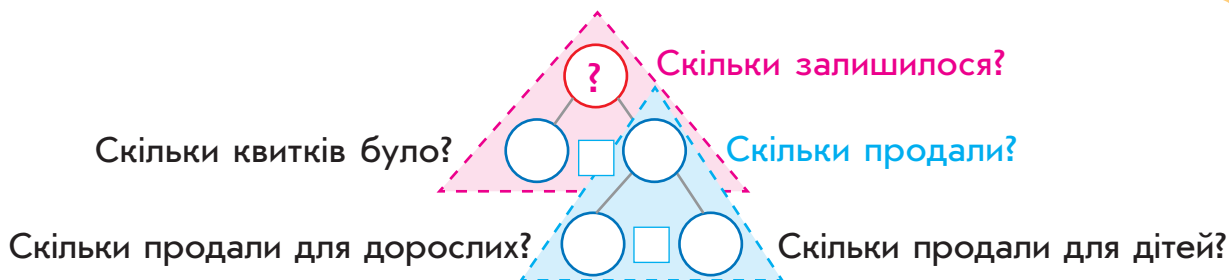
☐ У касі кінотеатру було 98 квитків. Продали 60 квитків для дорослих і 8 — для дітей. Скільки всього квитків продали? Скільки квитків залишилося в касі?

Поясни розв'язання за схемою аналізу. Доповни її.

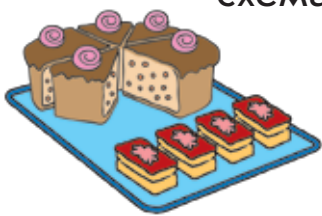

Розкажи першу та другу прості задачі. Покажи опорну схему кожної задачі на вкладці 1.

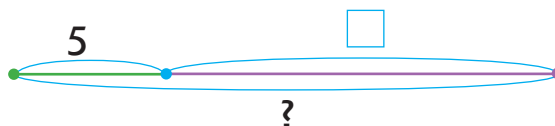
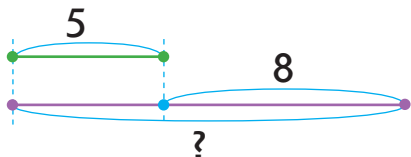

4.

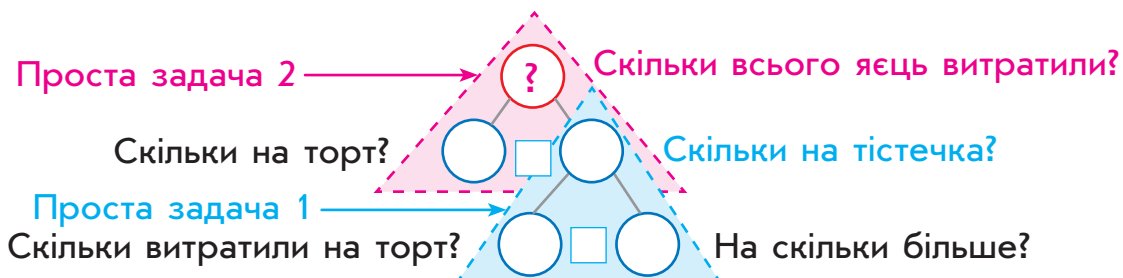
Розв'яжи задачу з двома запитаннями, користуючись схемами. Поясни, що позначають відрізки на схемах.

 На торт матуся витратила 5 яєць, а на тістечка — на 8 яєць більше. Скільки яєць витратила матуся на тістечка? Скільки всього яєць витратила матуся?

Прокоментуй розв'язання за схемою аналізу. Доповни схему.

Сашко змінив друге запитання задачі на таке: «На скільки менше яєць витратила матуся на торт, ніж на тістечка?». Чи одержав Сашко задачу? Поясни свою відповідь.

Додавання і віднімання чисел різними способами

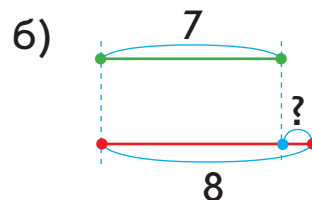
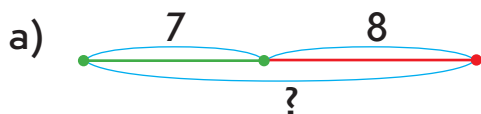
1. Обчисли різними способами за схемами.

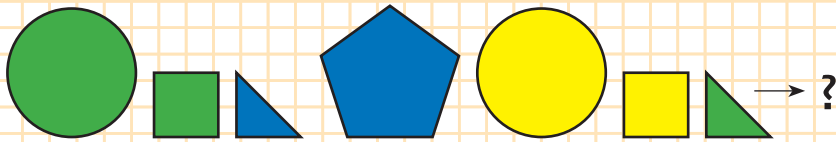
$7 + 6 = . + . + . = . . + . = .$ 	$5 + 6 \overset{\leftrightarrow}{=} .$
$7 + 6 = . . + . - . = . . - . = .$	$5 + 6 = .$
$17 - 8 = 17 - . - . = . . - . = .$ 	$12 - 4 = .$
$17 - 8 = . + . - 8 = .$ 	$12 - 4 = .$
$17 - 8 = . . + . - 8 = . + . = .$ 	$12 - 4 = .$
$17 - 8 = . - . . + . = . + . = .$	

2. Добери схему для відповіді на кожне запитання до поданої умови.

□ На дитячому майданчику гуляли 7 хлопчиків та 8 дівчаток.

- Скільки всього дітей гуляли на дитячому майданчику?
- На скільки менше гуляло хлопчиків, ніж дівчаток?

3.

Прочитай умову, розглянь вирази. На яке запитання до умови відповімо, коли знайдемо значення даного виразу?

□ Для виготовлення виробів із природних матеріалів діти збирали жолуді та шишки. Женья знайшла 12 жолудів і 7 шишок, а Юрко — 25 жолудів і 13 шишок.

1) $12 + 7$

3) $25 + 12$

5) $25 + 13$

7) $7 + 13$

2) $12 - 7$

4) $25 - 12$

6) $25 - 13$

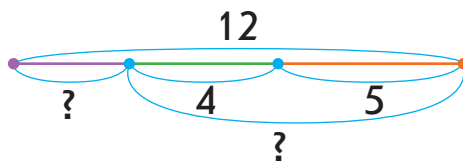
8) $13 - 7$

4.

Прочитай задачу. Прокоментуй схеми. Доповни схему аналізу. Розділи задачу на дві прості задачі.

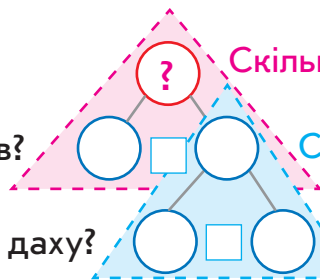

□ Над будинком літали 12 птахів. 5 горобців і 4 синички сіли на дах, решта птахів сіли на дрот. Скільки птахів опинилося на даху? Скільки птахів сіли на дрот?

Скільки всього птахів?

Скільки горобців на даху?

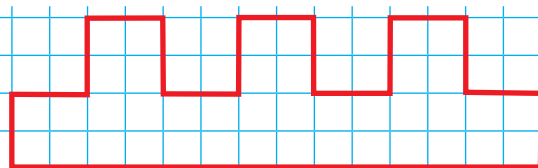
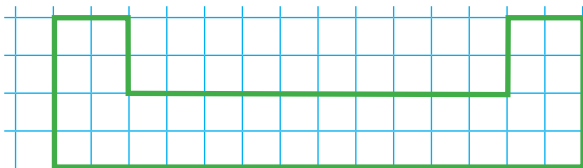
Скільки птахів сіли на дрот?

Скільки опинилося на даху?

Скільки синичок на даху?

5.

Знайди периметри многокутників. Подай величини в дециметрах і сантиметрах.

Складена задача

1.

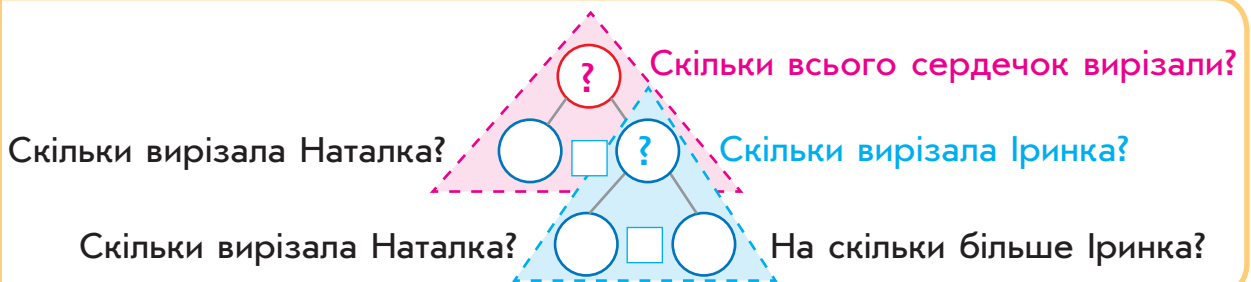

Зістав тексти. Чим вони схожі? Чим відрізняються?

□ 1) Наталка вирізала 7 сердечок, а Іринка — на 5 сердечок більше. Скільки сердечок вирізала Іринка? Скільки всього сердечок вирізали дівчатка?

□ 2) Наталка вирізала 7 сердечок, а Іринка — на 5 сердечок більше. Скільки всього сердечок вирізали дівчатка?

Що достатньо знати для відповіді на запитання: «Скільки всього сердечок вирізали?» Прокоментуй і доповни схему аналізу.

Сашко розділив цю задачу на дві прості й показав такі опорні схеми. Поясни розв'язання, яке виконав хлопчик.

I — □
II — ?, на □ більше

I — □
II — □ } ?

$$1) 7 + 5 = 12 \text{ (с.)}$$

$$2) 7 + 12 = 19 \text{ (с.)}$$

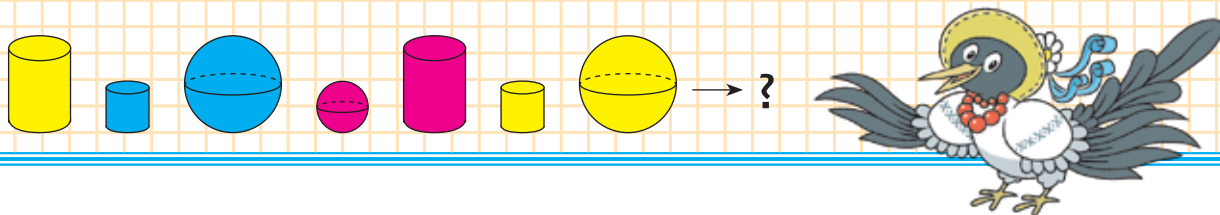
Задачі, які складаються з кількох простих задач, називають складеними.

2.

Прочитай задачі. Зістав умови. Зістав запитання.

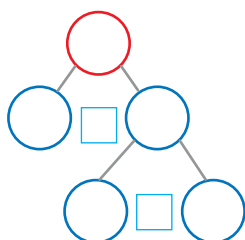
□ 1) До свята учні принесли 8 червоних кульок, а зелених — на 4 більше. Скільки зелених кульок принесли учні?

□ 2) До свята учні принесли 8 червоних кульок, а зелених — на 4 більше. Скільки всього кульок принесли учні?

На запитання якої задачі можна відповісти відразу? Розв'яжи цю задачу усно.

На запитання якої задачі не можна відповісти відразу? Чому? Доповни схему аналізу. Поясни міркування за схемою. Прокоментуй розв'язання.

Розв'язання

1) $8 + 4 = 12$ (к.) — зелених

2) $8 + 12 = 20$ (к.) — всього

Відповідь: всього 20 кульок принесли учні.

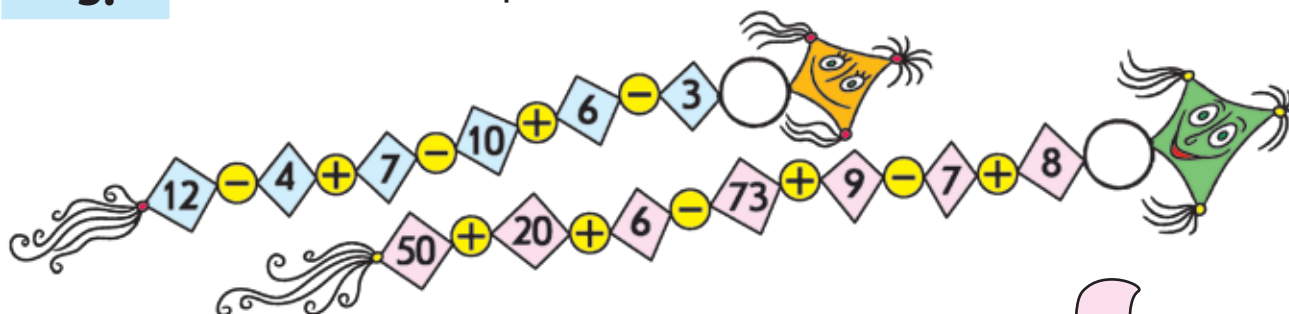

Задачі, на запитання яких можна відповісти не можна

однією дією, є простими задачами.
складеними

3.

Обчисли «ланцюжки».

▶ 4.

Назви хоча б одне значення змінної, за якого нерівність буде істинною.

$$a + 5 < 13$$

Зміст

Передмова	1	Задачі на знаходження числа	
Нумерація чисел першої сотні	2	за сумою двох чисел	46
Порівняння чисел	4	Додавання суми до числа.	
Додавання і віднімання чисел		Віднімання суми від числа	48
на основі нумерації	6	Додавання на основі	
Арифметичні дії додавання		переставного закону.	50
і віднімання	8	Задачі із зайвими числовими	
Задача.	10	даними	52
Обернена задача	12	Таблиці додавання чисел	
Аналіз задачі.	14	у межах 20	54
Задача з двома запитаннями	16	Віднімання чисел на основі	
Математичні вирази. Рівності,		взаємозв'язку додавання	
нерівності	18	і віднімання	56
Геометричні фігури. Величини.	20	Периметр многокутника.	58
Додавання і віднімання чисел		Задачі із числовими даними,	
у межах 100	22	яких бракує.	60
Порозрядне додавання		Дві послідовні задачі.	62
і віднімання чисел	24	Таблиці віднімання чисел	
Порозрядне додавання		у межах 20	64
і віднімання чисел	26	Вираз зі змінною	66
Додавання і віднімання чисел		Задачі з двома запитаннями	68
частинами	28	Залежність результату від зміни	
Додавання і віднімання чисел		компонента дії	70
двома способами	30	Залежність результату від зміни	
Додавання і віднімання чисел		компонента дії	72
двома способами	32	Порівняння математичних виразів	74
Доба. Тиждень. Місяць. Рік	34	Прийом округлення	76
Дужки.	36	Додавання і віднімання чисел	
Порядок виконання дій		різними способами	78
у виразах	38	Віднімання на основі правила	
Складання задач	40	віднімання числа від суми	80
Додавання і віднімання чисел		Віднімання різними способами	82
частинами	42	Додавання і віднімання чисел	
Задачі на знаходження суми		різними способами	84
трьох доданків	44	Складена задача.	86

Від авторів підручника для загальноосвітніх навчальних закладів —
переможця Всеукраїнського конкурсу, який має гриф
«Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України»
(наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 07.02.2012 р. № 118)

Навчальний зошит містить матеріали до методики формування ключових і предметних компетентностей учнів. Науково-методичний супровід процесу навчання здійснюють
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та Інститут педагогіки НАПН України

Рецензенти:

О. І. Глобін, завідувач лабораторії математичної та фізичної освіти
Інституту педагогіки НАПН України, канд. пед. наук;
Н. А. Ванькевич, методист районного методичного центру відділу освіти
Києво-Святошинської РДА м. Києва

Скворцова С. О.

Математика. 2 клас. Навчальний зошит: У 3 ч. / С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко. — Ч. 1. —
Х.: Видавництво «Ранок», 2012. — 80 с.: іл.

Зміст посібника відповідає вимогам навчальної програми з математики для 2 класу загальноосвітніх навчальних закладів і органічно поєднує функції підручника та зошита з друкованою основою.

Видання складається з трьох частин, кожна з яких містить тексти правил, зразки міркувань, завдання на актуалізацію опорних знань, створення проблемної ситуації і її розв'язання, первинне закріплення, формування вмінь і навичок, неперервне повторення. Матеріал поданий у цікавій та доступній формі з урахуванням психологічних особливостей першокласників.

Призначено для учнів 2 класу загальноосвітніх навчальних закладів і вчителів початкової школи.

Разом дбаємо
про екологію та здоров'я

© С. О. Скворцова, О. В. Онопрієнко, 2012
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2012

Навчальне видання
СКВОРЦОВА Світлана Олексіївна
ОНОПРИЄНКО Оксана Володимирівна

МАТЕМАТИКА. 2 КЛАС.
Навчальний зошит
У 4 частинах
Частина 3

Редактор *О. В. Костенко*
Технічний редактор *Ю. В. Пендраковська*

Т18573У. Підписано до друку 20.12.2012.
Формат 84×108/16. Папір офсетний.
Гарнітура Шкільна. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 10,08.

ТОВ Видавництво «Ранок».
Свідоцтво ДК № 3322 від 26.11.2008.
61071 Харків, вул. Кібальчича, 27, к. 135.
Для листів: 61045 Харків, а/с 3355.

E-mail: office@ranok.com.ua
Тел. (057) 719-48-65,
тел./факс (057) 719-58-67.

З питань реалізації звертатися за тел.:
у Харкові – (057) 727-70-80, 727-70-77;
Києві – (044) 599-14-53, 377-73-23;
Білій Церкві – (04563) 3-38-90;
Вінниці – (0432) 55-61-10, 27-70-08;
Дніпропетровську – (056) 785-01-74, 789-06-
24; Донецьку – (062) 344-38-38;
Житомирі – (0412) 41-27-95, 44-81-82;
Івано-Франківську – (0342) 72-41-54;
Кривому Розі – (056) 401-27-11;

Луганську – (0642) 53-34-51;
Львові – (032) 244-14-36;
Миколаєві та Одесі – (048) 737-46-54;
Сімферополі – (0652) 54-21-38;
Тернополі – (0352) 49-58-36;
Хмельницькому – (0382) 70-63-16;
Черкасах – (0472) 51-22-51, 36-72-14;
Чернігові – (0462) 62-27-43.
E-mail: commerce@ranok.com.ua.

«Книга поштою»: 61045 Харків, а/с 3355. Тел. (057) 717-74-55, (067) 546-53-73.

E-mail: pochta@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

Папір, на якому надрукована ця книга,

безпечний для здоров'я
та повністю
переробляється

з оптимальною білизною,
рекомендованою
офтальмологами

вибільювався
без застосування
хлору

Разом дбаємо про екологію та здоров'я

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Вкладка 1

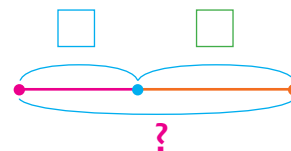
Опорні схеми простих задач

Задачі на знаходження суми

Додали
Досипали
Долили
Прийшли

Було —
—
Стало — ?

I —
II — } ?

Задачі на знаходження невідомого доданка

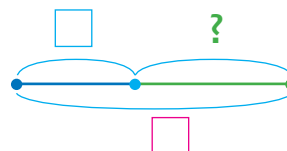
Додали
Досипали

Долили
Прийшли

Було — ?
—
Стало —

Було —
— ?
Стало —

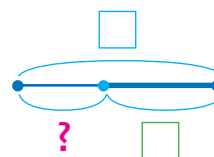
I —
II — ? }

Задачі на знаходження різниці

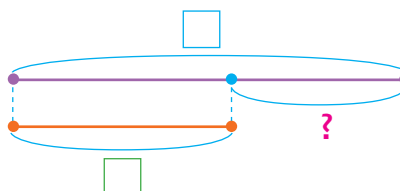
Прибрали
Витратили
Відлили
Пішли

Було —
—
Залишилось — ?

Задачі на різницеve порівняння

I —
II — На ?

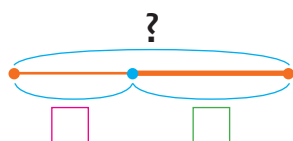

Вкладка 1

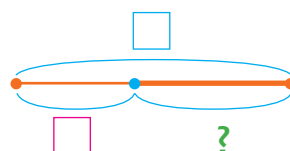
Задачі на знаходження невідомого зменшуваного від'ємника

Прибрали
Відлили
Витратили
Пішли

Було — ?
— —
Залишилось —

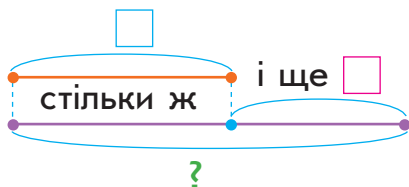

Було —
— — ?
Залишилось —

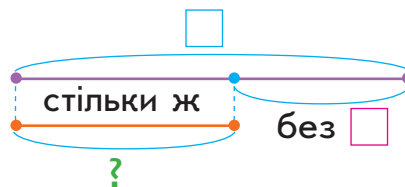

Задачі на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць

I —
II — ?, на б.

I —
II — ?, на м.

Пам'ятка «Працюю над задачею»

1. Прочитай задачу. Про що розповідається в задачі?
2. Виділи ключові слова та склади короткий запис задачі.
3. За коротким записом поясни числові дані задачі та шукане. Виконай схему.
4. Повтори запитання задачі. Що достатньо знати, щоб на нього відповісти?
Достатньо знати два числових значення: I — та II — .
5. Якою арифметичною дією відповімо на запитання задачі?
6. Запиши розв'язання задачі.
7. Запиши відповідь.